

NR. 2 - 1997

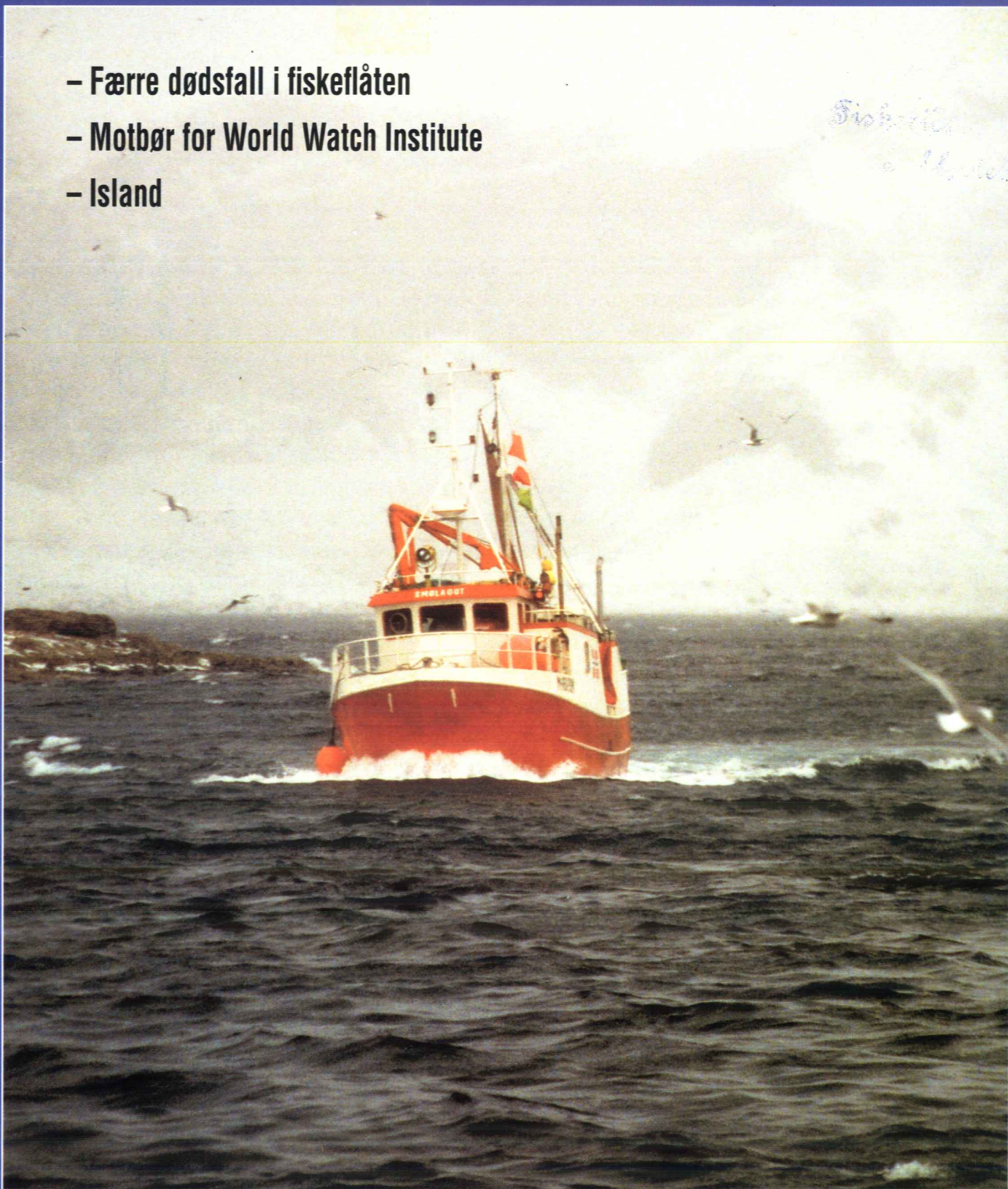
Fiskets Gang

FISKERIDIREKTORATET
BIBLIOTEKET

- 7 MARS 1997

83. ÅRGANG

- Færre dødsfall i fiskeflåten
- Motbør for World Watch Institute
- Island

Fiskets Gang

UTGITT AV FISKERIDIREKTORATET

83. ÅRGANG
NR. 2 – FEBRUAR 1997

Utgis månedlig
ISSN 0015-3133

ANSV. REDAKTØR

Sigbjørn Lomelde
Kontorsjef

REDAKSJONSSEKRETÆR

Per-Marius Larsen

REDAKSJON:

Olav Lekve
Dag Paulsen
Tlf.: 55 23 80 00

Ekspedisjon/abonnement:
Esther-Margrethe Olsen

Annonser:

Media Ringen A/S
Postboks 1323
9501 Alta
Telefon: 78 44 05 44
Telefax: 78 44 05 45

Fiskets Gangs adresse:

Fiskeridirektoratet
Postboks 185, 5002 Bergen
Tlf.: 55 23 80 00

Trykt i offset
JOHN GRIEG A/S

Abonnement kan tegnes ved alle poststeder ved innbetaling av abonnementsbeløpet på postgirokonto 5 05 28 57, på konto nr. 6501.05.63776 Kredittkassen eller direkte i Fiskeridirektoratets kassakontor.

Abonnementsprisen på Fiskets Gang er kr. 250,- pr. år. Denne pris gjelder for Danmark, Finland, Island og Sverige. Øvrige utland kr. 350,- pr. år. Utland med fly kr. 450,-
Fiskerifagstudenter kr. 100,-.

ANNONSEPRISER: Alminnelig plass

1/1 kr. 5.700,-
1/2 kr. 3.400,-
1/4 kr. 2.500,-

Tillegg for farger:

kr. 1.000,- pr. farge
3 omslag kr. 11.000,- (4-farger)
Siste side kr. 12.000,-
Gjelder fra nr. 7/8-94.

VED ETTERTRYKK FRA
FISKETS GANG
MÅ BLADET OPPGIS SOM KILDE

ISSN 0015-3133

Minister- konferanse i Bergen

I dagane 13. – 14. mars møtest Fiskeri- og miljøvernministrar frå landa rundt Nordsjøen til ministerkonferanse i Bergen. Konferansen i Bergen er ei oppfølging av den fjerde internasjonale konferansen om vern av Nordsjøen i Esbjerg i 1995.

Konferansen vert halden på Radisson SAS hotell Bryggen og tema er miljø og fiskeri i Nordsjøen. Programmet startar torsdag 13. mars kl. 15.00 med ein arbeidssesjon som skal leia fram mot ei felles erklæring torsdag ettermiddag. Nordsjøen er eit av verdas mest produktive havområde, men er samstundes hardt pressa, både av forureining og overfiske. Det er spesielt avrenning frå landbruket og industriutslipp som er alvorleg, og det er mange år sidan ein plan for rensing av slike utslipp til Nordsjøen vart igangsett.

For fiskeressursane i Nordsjøen er situasjonen spesielt alvorleg for botnfisk som torsk og hyse, men også pelagiske artar som nordsjøsild og makrell er på biologisk botnnivå. Ulike kontrollsystem og forvaltningsopplegg har ikkje gjort situasjonen betre. Frå norsk side er det ynskjeleg å kome fram til eit felles forvaltnings- og kontrollregime med dei andre landa rundt Nordsjøen, og det er inngått ein del avtalar om kontrolltiltak, mellom anna med Færøyane, Skotland og Danmark. Å bygge opp att fiskebestandane i Nordsjøen blir ei av dei viktigaste miljøsakene i tida framover.

Alle dei nordiske fiskeriministrane vil møte i Bergen saman med miljøvernministrar frå ei rekkje land. Mellom deltakarlanda er, forutan Noreg, alle EU-land med interesser i Nordsjøen, medan land som Island, Irland, Finland, Spania og Portugal møter som observatørar. I tillegg møter ei rekkje organisasjonar som t.d. ICES. Nordsjøsekretariatet har også invitert interesseorganisasjonar som miljøorganisasjonar, fiskarlag og andre næringsorganisasjonar.

Olav Lekve

Ministerkonferanse i Bergen	2
<i>Ulykker i fiskeflåten:</i> Lave dødstall – men eldre fiskere fra nord slurver mest!	4
<i>World Watch Institute får motbør:</i> – Mulig å hente ut mer mat fra havet!	6
Rekekvotar til sals?	8
Til Island for å finne svar	9
Islandingar reagerer på islandsk kvotesystem	13
Utanriksministeren avviser kritikken	16
<i>Aqua Nor:</i> Stor internasjonal interesse for Aqua Nor '97	18
Fiskerisjefen sterkt kritisk til Kystvernplan for Nordland	19
<i>Johannes Hamre:</i> Sildeforskeren blir «pensjonist»	21
Marine biprodukter kan avhjelpe sult og feilernæring i utviklingsland	23
<i>Reform 94:</i> – Skaper kunstig skille mellom sjøfart og fiskeri	25
<i>1996:</i> 69 anmeldelser for ulovlig fiske	27
Fossen A/S ble hedret	28
Utradisjonell lakseeksportør gjør det godt på røykt vare!	29
<i>Historikk:</i> Størjefiske på kysten av Nordland og Troms	31
Norges Fiskerier 1996	38
J-meldinger	39
Vekst gjennom krise?	41
Lån og Løyve	46
Månedstatistikken	54
Siden Sist	55

Forsidefoto:
Sigbjørn Lomelde

Redaksjonen
avsluttet
23. februar 1997

Ulykker i fiskeflåten:

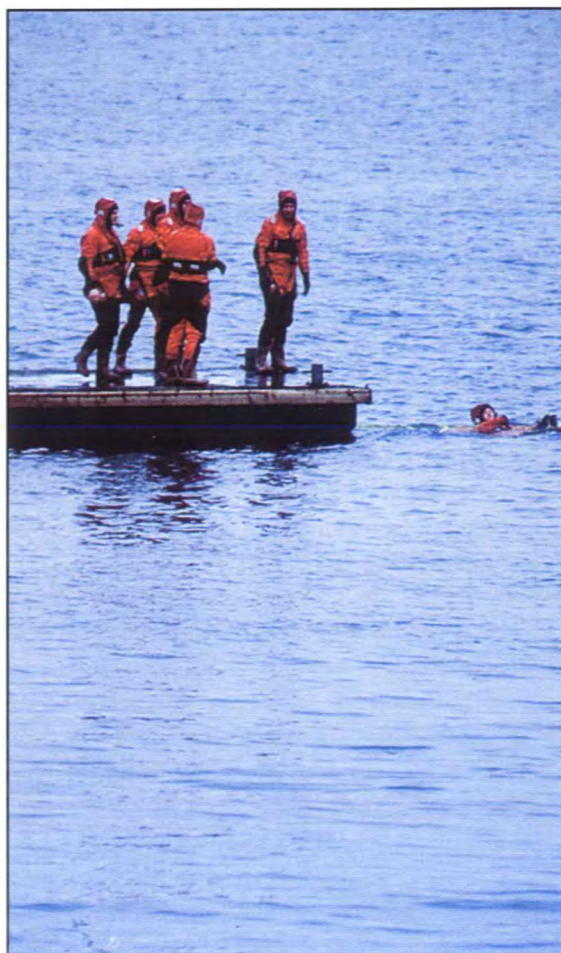
Lave dødstall – men eldre fiskere fra nord slurver mest!

I 1996 omkom 10 fiskere i ulykker ombord på fiskefartøy. Dette er det nest laveste antall dødsulykker i historien. I 1995 omkom 9 personer. Tilsammen har 104 fiskere mistet livet i forbindelse med fiske de siste fem årene. Verst var det i 1993 da hele 40 omkom. Fravær av store katastrofer og en generelt bedre holdning til sikkerhet er blant faktorene som forklarer den oppløftende statistikken de to siste årene. Men fortsatt er det de eldste fiskerne som slurver mest med sikkerheten. 9 av de 10 omkomne fiskerne var dessuten fra de tre nordligste fylkene.

Statistikken som er utarbeidet av Marintek i Trondheim på oppdrag fra Sikkerhetsopplæring fra fiskere viser at 9 av de omkomne fiskerne hørte hjemme i våre tre nordligste fylker – med 3 i hvert fylke. Den siste var fra Hordaland. Det er de eldste fiskerne som er mest utsatt for ulykker. Gjennomsnittsalderen var 52,5 år. Den yngste ble 25 år gammel og falt overbord fra en ringnotbåt. Den eldste var 82 år gammel, var enefisker i åpen båt og falt overbord fra denne. I det hele tatt er det drukning ved fall overbord som er den viktigste dødsårsaken. Tilsammen 6 fiskere omkom enten ved fall overbord eller ved drukning i havn. 3 fiskere omkom i brann og- gassulykker og kun 1 person mistet livet som følge av forlis.

Positivt

– Tallene i seg selv er positive, selv om hver dødsulykke representerer en ufattelig tragedie, sier forsker Halvard Aasjord ved Marintek. – Men det er ikke til å komme fra at fiskeren har et tøft yrke og en meget utsatt arbeidsplass og vi skal være glade for at tallene er på vei nedover sammenlignet med tidligere år. Målet bør være at dødsulykkene i fiskeflåten ikke skal overstige 5 pr. år, sier Aasjord. Han mener ellers at årsaken til at bare én fisker omkom i forlis kan ha sin bakgrunn i den intensive sikkerhetsopplæringen som har foregått, samt forbedring og kontroll av fartøyene. I fjor ble det registrert en økning i antall

Den intensive sikkerhetsopplæringen er en av årsakene til færre omkomne fiskere. (Foto: Olav Lekve)

anmodninger om hjelp henger sammen med nedgangen i forlis. Det er altså mye som tyder på at den opplæringen som vel 23.000 fiskere har fått har bidratt til at man tidlig søker hjelp – før ulykken utvikler seg til en katastrofe.

God effekt

I rapporten blir det nevnt eksempler på havarier som viser at effekten av sikkerhetsopplæringen nå begynner å komme. Blant annet ved bergingen av mannskapet ombord på autolinebåten «Olderskjær» ved Rørvik 30. januar i fjor, der hele redningsaksjonen gikk meget bra, ikke minst fordi hele mannskapet hadde den samme sikkerhets-

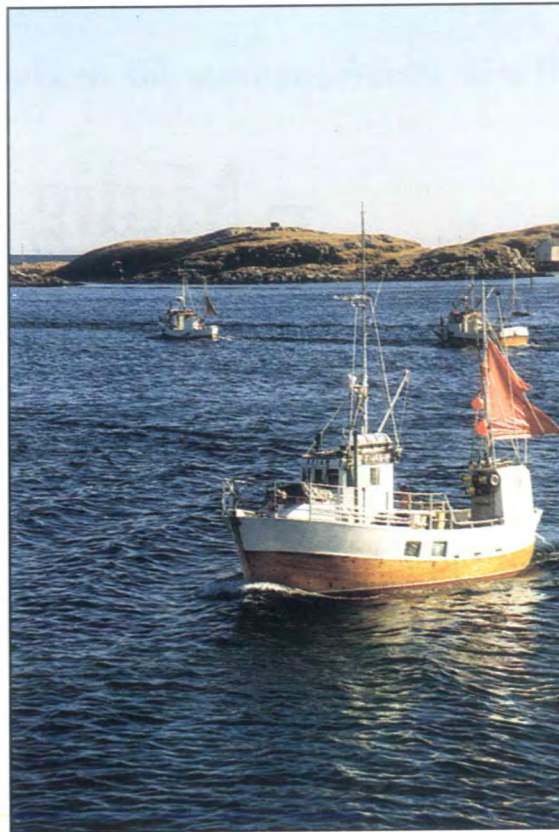
opplæringen og alle aktører handlet sikkert og rasjonelt under vanskelige forhold. Når det gjelder de mange overbord-ulykkene mener man sikkerhetsopplæringen kan være med på å gi innspill, som kan sikre fiskerne bedre ved arbeid på dekk. Dette er også en viktig jobb for redere, leverandører og forskere, som kan gjøre noe i fellesskap. Ulykkene i havn er ofte en kombinasjon av holdninger, dårlige og mangelfullt opplyste kaier og manglende sikring av ombordstigningen til fartøyet. Men det skal heller ikke stikkes under stolen at alkohol er en sterkt medvirkende årsak i mange av ulykkene.

Eldre omkommet oftest

Det kommer dessverre ikke som noen overraskelse at gjennomsnittsalderen på de omkomne fiskerne er så høy som den er. Det er en vedvarende tendens at det er de eldste fiskerne som er mest ulykkesutsatt. For å trappe ned er det vanlig at aldersgruppen over 50 år går over til sjarkfiske for å trappe ned. Denne flåten og det vanlige heimefisket har høy ulykkesrisiko, blant annet fordi man tar for lett på personsikringen i yrket.

Mest i nord

Rapporten mener det er mulig at flåtestrukturen er årsak til at nesten alle dødsulykkene skjedde i Nord-Norge, men tilfeldig er det ikke at det år etter år er flest fiskere fra denne landsdelen som omkommer. Det blir her sammenlignet med landets nest største fiskerifylke – Møre og Romsdal – som i 1996 ikke hadde dødsulykker i forbindelse med utøvelsen av fiskeryrket. Forklaringen kan ligge i forskjellig flåtestruktur, bedre forebyggende ulykkestiltak i mørefylket, men også holdninger og driftsområder på den enkelte båt. Generelt er

FG

NR. 2
1997

Eldre fiskere i sjarkflåten i nord er mest ulykkesutsatt.
(Foto: Sigbjørn Lomelde)

Norge fremst i verden når det gjelder sikkerhet til sjøs. Det nytter imidlertid ikke å bruke dette som noen sovepute.

Og sikkerhetsopplæringen vil fortsette. Nå blir en betydelig del av de 23.000 fiskerne, som har gjennomført det grunnleggende sikkerhetskurset, innkalt på nytt. Oppfriskningskurset vil foregå fra de to kursfartøyene i Honningsvåg, Tromsø, Gravdal og Ålesund. På dette kurset vil man prioritere ulykkesforebyggende opplæring.

FG Per-Marius Larsen

Ulykkesutvikling – 5-årsperioden 1992–1996:

Yrkesaktive fiskere omkommet ved fiskeriaktivitet: sum 104 stk
– på fritid / ikke fiskeri: sum 19 stk.

Ulykkesår	omkommet ved fiskeri	Fiskere reg. omk. fritid	Hobby og andre reg.	Uføreskadd (reg. FU)	Sum
1992	28	4	1	22	55
1993	40	4	3	22	69
1994	17	7	6	9	39
1995	9	3	1	5	18
1996	10	1	4	4	19
SUM	104	19	15	62	200

Tallene for omkomne fiskere ved fiskeriaktivitet har gått kraftig ned de siste to årene. For fritidsulykker og uføreskader blant fiskere er det også en nedgang, men her antas et visst etterslep i innrapporteringen til Fiskernes Ulykkeskasse. KILDE: Marintek.

World Watch Institute får motbør:

– Mulig å hente ut mer mat fra havet!

En økning i akvakultur etter asiatick modell, mer utnyttning av bifangst og bedre fiskeriforvaltning er sentrale virkemidler for å hente ut mer mat fra havet. Mange havforskere mener dermed at det ikke er grunn til de pessimistiske fremtidsutsiktene i verdens mest leste miljørapport fra Worldwatch Institute, som nylig ble presentert.

I sin rapport om Jordens tilstand er en av konklusjonene at matmangel vil skapes blant annet fordi havfiskerierne er blitt utplyndret og høstet over bærekraftig utvikling. Økningen i havfiskerienes oppfiskede kvantum stoppet brått opp i 1987. I følge World Watch Institute opplever man nå for første gang i historien at bøndene ikke lenger kan forvente å få hjelp av fiskerne når det gjelder å tøyne verdens matforsyning.

13 kilo pr. person

Forskningssjef Erling Bakken ved Havforskningsinstituttet sier at den fremtidige matforsyningen er knyttet nært sammen med befolkningsveksten. – Vi kan legge til grunn at verden har 5,5 milliarder mennesker i dag og at befolkningen øker til 7 milliarder i 2010. Den totale produksjonen av fisk og skalldyr er på 100 millioner tonn og 72 millioner av dette går til menneskemat. Dette utgjør et snitt på 13 kilo pr. person i året. Målet må være å opprettholde dette gjennomsnittlige forbruket i år 2010, sier Bakken som mener vi da må øke fiskemengden som går til mat med hele 20 millioner tonn. Dette er mye, men fullt mulig ifølge Bakken som mener det er tre veier å gå: – Nemlig doubling av produksjonen innen akvakultur, bedre utnyttning av bifangst og utkast sammen med en rasjonell fiskeriforvaltning.

Kinesisk akvakultur som forbilde

22 millioner tonn av den totale produksjonen på 100 millioner tonn kommer idag fra akvakultur. –

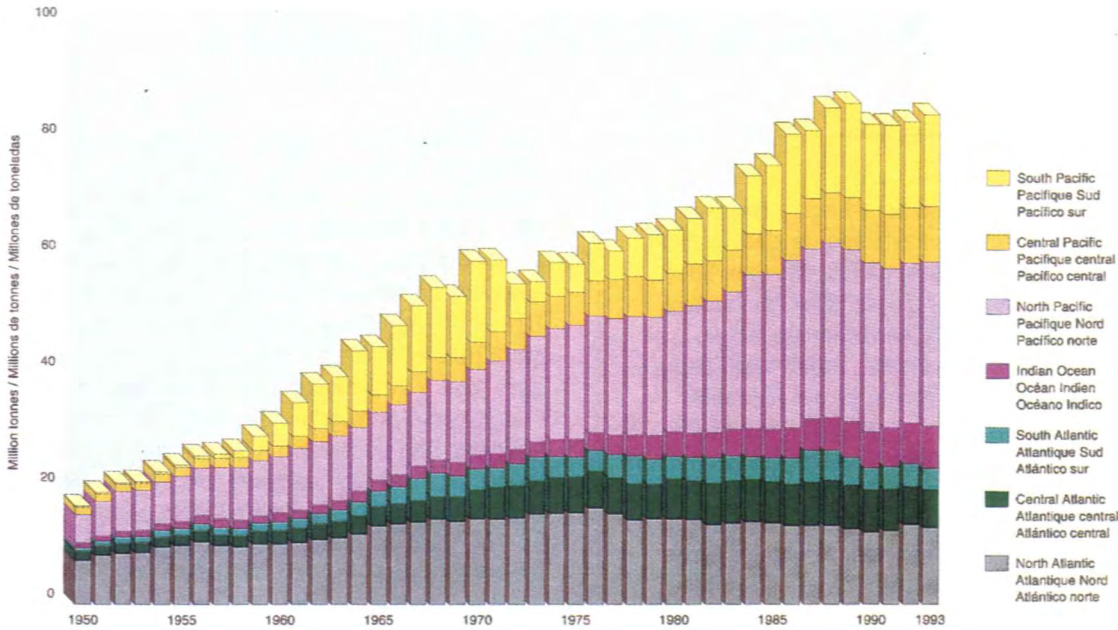

– Ett av virkemidlene er å øke produksjonen i akvakultur etter kinesisk modell, mener Erling Bakken.

Men norsk fiskeoppdrett er totalt uinteressant i denne diskusjonen. Kort sagt går det med 5 går det med 5 kilo fisk til å produsere ett kilo rød fisk. Da mener jeg at akvakultur i Kina og andre asiatiske land – minus Japan – bør være forbilder. Her er det plante-etende fisk og fisk som spiser planter og noe fisk som er i høysetet. Generelt tror jeg at utfordringen er å øke produksjonen av fisk og andre organismer som står lavt i næringskjeden, både i brakkvann og sjøvann, sier han.

Når ikke fram

Videre er det et faktum at en stor del av det som blir fisket ikke når frem til forbrukeren. Nå er det ikke noe enkelt regnestykke å beregne mengden av bifangst, utkast eller annet svinn som f.eks. fisk som blir bedrevet. I industrielt rekefiske regner man med at bifangsten utgjør 80 prosent – og

Note: With the exception of the North Atlantic, production from marine areas has increased considerably since 1950.
 Note: Exception faite de l'Atlantique Nord, la production provenant des zones maritimes a considérablement augmenté depuis 1950.
 Nota: Con la excepción del Atlántico norte, la producción de las áreas marítimas ha aumentado notablemente desde 1950.

det aller meste går på havet. – Antagelig er det ikke urimelig å anta at 25 millioner tonn fisk går til spille pr. år. Her er store muligheter for mer mat, men problemene er store. Det er spørsmål om kunnskap, teknologi og økonomi og den største vansken synes å være markedsøkonomiens krav om lønnsomhet på den ene siden og fattige sultne mennesker på den andre, mener Bakken.

Forvaltningen

Det tredje innsatsområdet er bedre forvaltning av viktige marine fiskeressurser. Diagrammet viser utvikling i de forskjellige havområdene og viser at

fangsten av marin fisk og skalldyr har stabilisert seg på 80 millioner tonn. Det er et faktum at en tredjedel av verdens store bestander er overbeskattet. Men vi har også etterhvert bedre kunnskap om fiskebestandenes biologi og får stadig mer. Vi har kunnskap om produksjon og beskatning og om mål og midler for forvaltningen. I følge Erling Bakken bør det da være mulig å få større avkastning og mer mat. Dette gjelder særlig for de store bestandene i høyproduktive havområder.

JG Per-Marius Larsen

Sjarkflåten får kompensasjon

Fiskeriminister Karl Erik Schøtt-Pedersen har bestemt at kvotene for alle fartøyer under 28 meter skal økes med 50 prosent. Elendig vær har ført til landligge og feilslått fiske for store deler av denne flåtegruppen.

En sjark på 12 meter vil nå kunne fiske 65 tonn ekstra. Det betyr en plussinntekt på

anslagsvis 400.000 kroner. En båt på 27,9 meter vil også kunne profittere stort på departementets gavepakke. Her kalkulerer man med 1,6 millioner i ekstra inntekt.

P.M.L.

Rekekvotar til sals?

(Reykjavik) Island har tidlegare reservert seg mot det internasjonale reguleringsopplegget for rekefisket på Flemish Cap. Etter at andre land har stansa fisket når kvotane er antatt oppfiska, har islandske fartøy ufortrødent fiska vidare. I 1996 fiska islandske rekeetrålarar omlag 22.000 tonn reker på Flemish Cap. I år, etter at NAFO (Northwest Atlantic Fishery Organisation) vedtok ein resolusjon som fordømde det islandske overfisket, har Island godteke ein totalkvote på 6.800 tonn reker, basert på historisk fangst. Dette medfører at mange båtar får så liten kvote at det ikkje vil løne seg å gå så langt som til fiskefeltet utanfor den canadiske austkysten.

Det islandske Fiskeridirektoratet har gitt 42 båtar løyve til å fiske reker på Flemish Cap. Løyvet er gitt med bakgrunn i to måtar å rekne historisk fiske på. Størst kvote får dei som kan vise til aktivt fiske i åra 1992–96. Fartøy som kun har fiska i 1993–94 får ein forholdsmessig mindre del av kvoten. Vel 30 fartøy får under 200 tonn kvote, og

ti av fartøya med høgast fangsttal vil få omlag halvparten av kvoten, skriv Fiskifrettit.

Dei låge kvotane har ført til spekulasjonar om at dei mindre reiarlaga vil selje sine rekerettar til større einingar fordi det ikkje vil løne seg å gå så langt for så lite. Det er difor rekna med at berre 10–15 av dei 42 fartøya med rekekvote fartøy vil gå til rekefeltet. Eit av fartøya som må rekne med stort kutt i rekefangsten i år er fabrikktrålar «Guðbjörg», no eigd av Samherji AS på Akureyri. I fjor var den på toppen med rekefangst på 1.600 tonn. I år er kvoten rekna til omlag 350 tonn. Det er truleg at Samherji vil vere aktive på kvotekjøpefronten for å sikre sine fartøy større deler av den islandske rekekvoten på Flemish Cap.

Same prosedyre kan skje om Island godtek det norsk/russiske framlegget til islandsk Smuttholkvote på 13.000 tonn torsk. Det vil medføre at nokre fartøy vil få under 100 tonn torsk kvote og dermed blir det ikkje lønsamt å gå til Barentshavet, og dei eventuelt framtidige islandske torskere rettane blir samla på få hender. Totalt 65 islandske fartøy ville eventuelt kome inn under ei ordning i Smuttholet/Barentshavet.

FG Olav Lekve

«Guðbjörg» er Islands største trålar. Den blir no råka av Islands aksept av reguleringsopplegget på Flemish Cap. (Faksimile frå Fiskifrettit).

Til Island for å finne svar

(Reykjavik) Kvifor bur det folk på denne forblåste øya langt vest i havet? Og kvifor er dei så trassige og stormannsgalne? Kvifor stel dei torsken vår? Er dei verkeleg i slekt med oss vestlendingar? Fiskets Gang freista finne svaret ei kald og luftig januarveke. Vi reiste endog frivillig frå varmegrader og vindstille i Bergen.

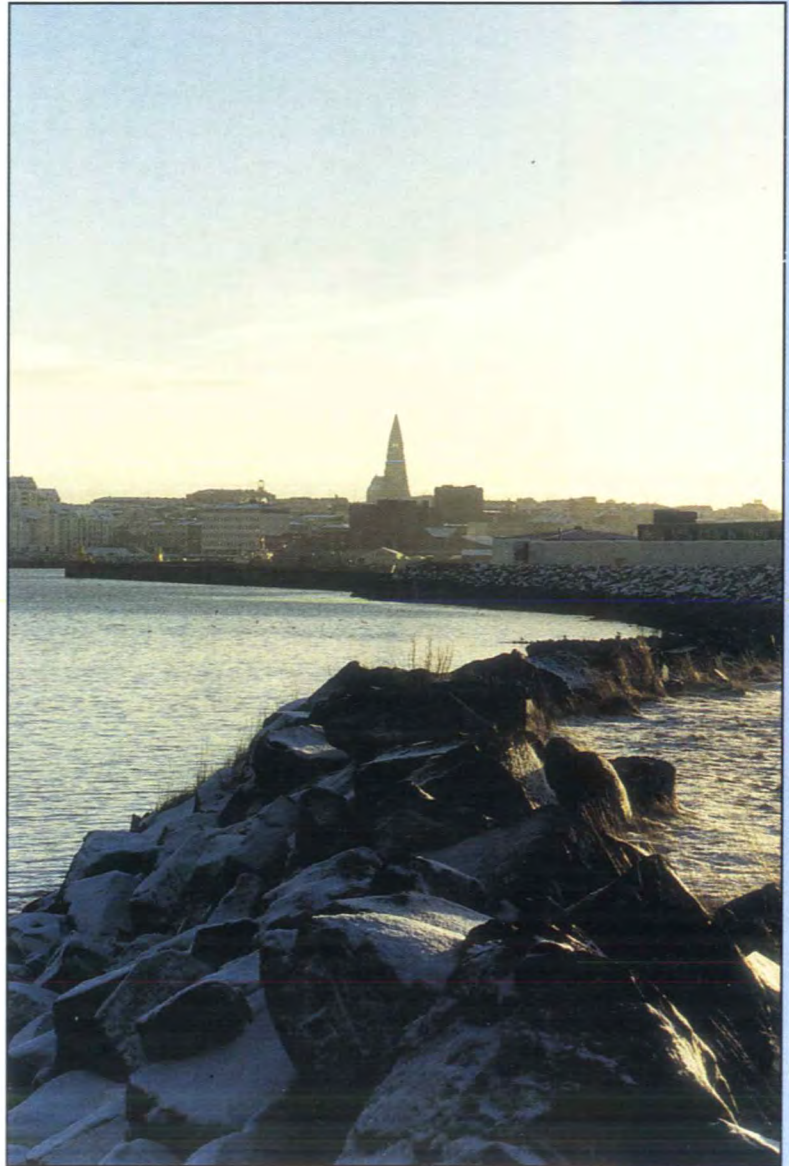
Januar er ikkje rette månaden å reise til Island. Berre forretningsfolk i absolutte nødvendige ærend og galningar reiser dit i januar. Til eit land som kallar kuling blankstille. Fiskets Gang reknar seg å høyre til midt i mellom dei to nemnde kategoriane. Vi steller med fisk og islendingar lever av fisk, og er attpåtil så frekke at dei vil ha bitar av vår fisk.

– Du kunne like godt ha reist til månen, sa min islandske medpassasjer første gong ein tok vestveg og kikka ned på det brungrågrøne landskapet under flyet. No er det 16 år sidan og landskapet er det same, berre ispedd nokre kvite snøflekker i austvendte smålier. Eg visste betre enn å kalla dette månen. Landskapet bedrar. Bak gamle vulkantoppar ligg verdas nordlegaste hovudstad og blinkar i polarnatta. Ein by med over 100.000 islendingar og statistisk sett er 75.000 av dei fiskarar, og vidare, statistisk sett, er 50.000 av dei forbanna på nordmenn.

Nye bein

På veg innover frå Keflavik internasjonale lufthamn er eit stort aluminiumsverk noko av det første som møter ein etter ein halvtime i steinørkenen. Island har store kraftreservar og utbyggingsvillige politikarar. I mi januarveke var det to ting som dominerte den offentlege debatt; kvotesystemet og nye industrianlegg i form av nytt aluminiumsverk og nytt ferrosilisiumsverk. Norske selskap som Norsk Hydro og Elkem er nemnde som store interessentar. Elkem eig knapt 50 prosent av eit allereie etablert smelteverk nord for Reykjavik, medan Hydro vert sett på som ein interessant partner for eit nytt aluminiumsverk. Men bønder, fiskarar og miljøvernarar er sterke motstandarar av ny industri og fryktar utslepp av miljøgifter i reine fjordar.

På mange måtar heng dei to sakene saman. Folk reagerer på kvotesystemet, og færre båtar og færre folk trengst for å ta opp alt som finst av

Katedral over stormannsgalskap? «Hallgrímskirkja» ruver i bybildet på dette fotoet som er tatt med telelinse på minst 4 kilometers avstand.

liv i havområda rundt Island. Mange blir pressa ut av fisket, flyttar frå småplassar rundt kysten og slår seg ned i Reykjavik og andre større sentra. Islendingen innser at han må ha andre bein å stå på enn fiskebein. Då er det tankane om kraftig industrireising melder seg, medan motstandarane vil satse på storutbygging av turismen. Og Island er eksotisk nok, sjølv for eit granneland.

Vi badar ute på 63 gr. N i januar

Visst er her fjell og vidder, fjordar og skjærgard. Som vestlending blir ein ikkje imponert, korkje av fjordar eller fjell, og ikkje av alle fossane som

Rundt neset der fyrtårnet «Grotta» står i dag kom Ingolfur Arnason siglande for vel 1100 år sidan på jakt etter høgsetestolpane sine. No siglar andre fartøy inn i Reykjaviks hamne basseng. Varene i kontainerane på lasteskipet er betalt med fisk. Ein par av dei med torsk frå Smuttholet, statistisk sett.

islandingane skryt av. Vi har fossar på Vestlandet som dett både 5 og 10 gonger høgare enn Islands høgaste fossar. Men det er landskapet sett i samanheng som er spesielt. Det er litt Vestlandet, og litt Finnmark, pluss milelange svarte sandstrender. Det er unekteleg eksotisk å bade utan dørs i kuling og snødrev i januar i eit asurblått vatn, tre gonger så stort som Besserudtjernet. I januar landar ein skihoppar på isen på Besserudtjernet, medan Fiskets Gang senkar seg ned i kroppstemperert vatn i den Blå Lagune, fire mil sørvest av Reykjavik. Dampen står tett og dei vannrette snøbygene gjer ingen ting. Det er sterkt hevda at vatnet og botnslammet har god effekt på psoriasisplaga hud. Når ein ligg i det varme vatnet og let att augene, fjernar tankane seg frå Smuttholet og andre fiskeristridigheiter og vandrar til meir sørlege breiddegrader. Det herskar fred mellom nordmenn og islingar i den Blå Lagune.

Sniking i pøsekøen

Reykjavik er ein hovudstad med ein hovudstads infrastruktur. Byen har eit rikt kulturtilbod, frå folklore, opera og teater til koselege småbarar og støyande diskotek. I Reykjavik er det 9 kinoar med over 40 salar. Er det på kino dei hentar inspirasjon, smuttholfiskarane? Er dei som kinoheltane, barske og eigenrådige? Fisk først og spør

etterpå? Eller sit dei på ein av dei 130 barane i denne byen og planlegg nye utflukter leskande på verdas dyraste øl. (45–60 kr. halvliteren).

Ein langt meir truverdige teori om kvifor islingane tek seg til rette i Barentshavet er Islands køkultur, eller rettare sagt mangel på sådan. Fiskets Gangs utsende kan vise til utallege eksempel på fråværet av ein ordna køkultur. Eit eksempel: Ein sein nattetide gjekk ein med stødige skritt mot ein av dei mobile pøsebuene som dukkar opp i sentrum fredags- og laurdagskveldane. Det var ikkje eit menneske å sjå i nærleiken av bua. Ein stilte seg opp framfor luka og starta ei bestilling. Då, opp frå intet, dukka to karar opp, pressa seg framfor den køkulturelle nordmannen og bestilte, og pøsemannen ekspederte til den utsende si måpande undring. Det enda med offentleg utskjelling av islingar generelt og dei involverte partar spesielt. Eit anna eksempel og kanskje betre eigna til å skrema nordmenn endå sterkare var å gå på vinmonopolet fredag ettermiddag. Polet tok helg fredag klokka seks, men heldt ope frå måndag. Men ingen isling gjekk på Polet måndag eller torsdag eller tysdag. Alle gjekk fredag mellom klokka fire og seks. Her sto då eit par hundre mann som ein bieklase og skreik ut kva dei ville ha. Når ein endeleg, med hjelp av spisse olbogar og 80 kilo rå vestlandskraft, kom til disken og fekk augekontakt med ein stressa ekspeditør nytta det ikkje å begynne og masa om fine franske vinar og om kva som måtte passa til lammesteiken. Ynsket måtte koma i

same tidels sekund som ekspeditøren såg på deg og framført med 80–90 desibel. Heldigvis innsåg Alltinget galskapen og innførte sjølvbetjening på dei islandske Vinmonopol. Konklusjonen er at islendingar ikkje greier å stå i kø. Dei vil ikkje vente i rekkje i lag med andre og tar seg heller til rette der dei finn det for godt.

På dans

Mykje vil ha meir, heiter det. Ein nasjon som baserer heile sin eksistens på fisk kan vi på ein måte vere overberande med. Vi har forhandla fram ein sildeavtale som alle er like misnøgde med. Rettferda har sigr. Men vi tolererer ikkje at naboen kjem inn kjøkkendøra og forsyner seg frå spiskammerset vårt, om ein er avhengig av fisk aldri så mykje. Men vi er likevel så overberande at vi tilbyr han å forsyne seg litegrann – under oppsyn. Kan stormannsgalskap, kombinert med mindreverdiskjensle vere ein annan teori for det irregulære islandske fisket i Smutt- holet?

Alt er stort i Amerika, men det er større på Island. Som allereie nemnt skal det vere omlag 130 barar i Reykjavik. Det er 20 fleire enn i Bergen, som er to og ei halv gonger større. Men det er på diskotekfronten islendingane har markert seg på Europakartet, spesielt i dei laussleppne 80-åra. I ein forstad til Reykjavik bygde dei eit diskotek der heile Gamvik kommune kunne danse samstundes. Frå før var det minst tre-fire andre gigantdansegolv, men likevel kunne dei fylle opp det nye med danseglad ungdom. Det nye diskoteket vart opna og lansert som det største i Europa. Men så, etter nokre år, kunne ein lesa i den kulørte vekepressa at det på den franske riviera var bygt eit som var større. Det vart tenkt og spekulert, og så vedteke: Vi bygger eit nytt som er større enn det på rivieraen. Og igjen kunne islendingane skryte av å ha Europas største diskotek.

Domkyrkja i Reykjavik er ikkje stor. I tillegg ligg den bortgøynd mellom kontorblokker i Reykjavik sentrum. Du oppdagar den ikkje før du står der og har overraskande konstatert at, jau det er domkyrkja i Reykjavik. Den er ikkje større og meir prangande enn ei anonym landsens kyrkje i skogen nær svenskegrensa. Men det finst likevel store kyrkjer i Reykjavik. Ein liten kyrkjelyd midt i byen mangla eige gudshus. Under krigen starta innsamling til den nye kyrkja som skulle få namnet etter Islands store salmediktar; Hallgrim Petursson. Her tok stormannsgalskapen litt overhand. Etter kvart som åra gjekk vaks planane og etter over 40 år sto kolossen på haugen og trona som ei domkyrkje med eit 70 meter høgt tårn og plass til heile kyrkjelyden med slekt og vener, berre i tårnrommet. Den kristne avisa Dagen i Bergen unna brorfolket i vest ei ny kyrkje, men tykte vel det gjekk litt seint med bygginga, og hadde fleire innsamlingsaksjonar for å få ferdig katedralen. Men no står den der, og er blitt eit lett kjenne-

leg landemerke og utsiktstårn, kombinert med gudstenester og konsertar.

Språktrøbbel i Vernesona

Ord som konsertar leier inn på kulturnasjonen Island. Sjølv om nokre heller mot gigantomani er Island framleis ein kulturnasjon, kanskje i større grad enn vi er. Når Kystvaktinspektøren kallar opp skipperen på «Hågangur II» i Vernesona rundt Svalbard for å gjere han merksam på at han fiskar i ulovleg område, blir han møtt med ei, for han, usamanhangande babling på islandsk. Den islandske skipperen står på sitt og nektar å snakke både engelsk og norsk. Det går så langt at han hentar ikkje fram skuledansken sin før han får ein kaldgranat i hekken.

Språk er makt, og vi kan berre misunne islendingane den makta dei har over eige språk. Ingen småfrekk islandsk 16-åring går rundt og snakkar om «snowboard», «rollerblades» eller «PC». Det islandske språkrådet er ikkje noko supperåd. Det er raskt og effektivt og er 100 % i allianse med islandske media. Så snart det dukkar opp noko nytt er språkrådet på hogget og skapar eit islandsk ord eller uttrykk, og aviser, fjernsyn og radio hamrar det inn i befolkninga, smertefritt og effektivt. Ein nasjon med 240.000 innbyggjarar har i utgangspunktet avgrensa mogelegheiter til å reindyrka kultur. Det blir for dyrt. Men medvitet for kulturarven er så nedfelt og tungt at det er blitt rutine. Ingen nasjon i verda trykkjer og les meir enn islendingane. Islands største avis, Morgunblaðið er å finne på alle frukostbord og har eit opplag i forhold til befolkninga som VG og Aftenposten aldri vil kunne oppnå. Det blir utgitt ei mengde bøker kvart år på forskjellige forlag. Med islendingens sans for ættesagaer dominerer biografiar bokhimmelen sterkt. Islendingane sjølve spøker med at kvar ein eremitt på landsbygda belemrar sine landsmenn med sin biografi.

På kino

Byen har fleire teater der dei to store; Nasjonalteatret og Reykjavik Byteater dominerer, men elles lever spelekunsten i gamle fryselerager og nedlagde maskinhallar. På landets fremste scene gjekk Ibsen for fulle hus eit par månader i fjor haust. Landet produserer like mange spelefilmar i året som vi gjer her i landet. Økonomien avgrensar sjølv sagt dei filmatiske effektane, og det blir heller satsa på drama og komikk. Inntektene blir sikra ved at det kostar dobbelt så mykje å sjå ein islandsk film som ein amerikansk. Den siste filmen synt hausten 96 og vinteren 97; Djeveløya, regi: Friðrik Thór Friðriksson, var ved utgangen av januar sett av 80.000 islendingar. Det betyr at omlag 35 % av landets befolkning har sett filmen. Det tilsvarar at over 1,5 millionar nordmenn ville sett ein tilsvarande norsk film.

Torskenøden

Kan vårt nære slektskap til islendingane vere ein av årsakene til det islandske fisket i Smuttholet? Vestlendingar og islendingar er som gamle brør. Vi har den same utferdstrong og kanskje deler vi same sans for pengar på kistebotn, og eit nedfelt instinkt til å gjere profitt på det vi måtte ha for handa. Her er det kanskje eit sidegrein på vårt felles slektstre som skriv seg frå Sunnmøre? Nød lærer naken kvinne å spinne, heiter det. Torskenøden lærte islandske trålskipparar å studere marinbiologiske kart og dei fann i flekk lengst nordaust i Barentshavet. Mange har sidan sikra verksemdene sine med «overskotstorsk» herifrå.

Dette har også vestlendingar gjort. Då silda forsvann på 60-talet var vestlandsfiskaren nøydd å finne andre fiskeslag og andre fiskefelt, og han reiste langt. I dei gylne sildetider frå før århundreskiftet til sildekrakket var islandske farvatn kjent for vestlendingar. Småbyar som Seyðisfjörður og Siglufjörður er bygt opp av vestlendingar. No reiste han endå ei gong til områda ved Island, på loddefiske nord og aust for øya, på uerfiske på Reykjanesryggen og vidare vestover til Flemish

Cap. Og han reiste vest i havet på kolmuletråling.

Er det vår eigen feil?

Spørsmålet blir til slutt: Har vi oss sjølve å takke for at det er blitt som det er blitt? Hadde ikkje Ingolfur Arnason reist frå Sunnfjord til Island på 800-talet og kasta høgsetestolpane sine i sjøen slik at dei rek i land i Reykjavik, og hadde Haraldur Hårfagri vore litt snillare, aldri møtt Gyda og ikkje vore fullt så ambisiøs, ville kanskje øya vore ubebudd, eller i det minste berre vore busett av fredelege irske munkar, som aldri ville drøymt om å sigla til kalde og ugjestmilde polare havstrøk for å fiske naboens torsk. Som kjent har det vore hungersnaud mange gonger i Irland opp gjennom historia på grunn av sviktande potethaust, noko som har fått folk til å undre: Korleis kan det vere hungersnaud i eit land omgitt av hav på alle kantar?

JG Olav Lekve

«Reykjavik Skyline». Inni grauten på biletet er det 100.000 islendingar, og statistisk sett er 75.000 av dei involvert i fiske og vidare, statistisk sett, er 50.000 av dei forbanna på nordmenn.

Islendingar reagerer på islandsk kvotesystem

(Reykjavik) Det omsettelege kvotesystemet på Island er no gjenstand for kritikk blant opinionen på Island. Folk reagerer på systemet og det er blitt debattert heftig om systemet er godt nok. Dei siste åra har meir og meir av kvotane blitt overført store einingar som Samherji, Grandi og Utgerðarfelag Akureyrar (UA). Det er også blitt kjent at folk spekulerer i kvotesystemet når det islandske fiskeridepartementet deler ut nye kvotar.

fiskeriminister Þorsteinn Pálsson, kvotebestemora er utanriksminister Halldór Ásgrímsson, vestfjordtrotlet er ein politikar frá Vestfjordane og korthuset er Islands kvotesystem. Det var dagens utanriksminister som innførte det omsettelege kvotesystemet då han var fiskeriminister på 80-talet.

Sentralisering

Skildnaden på norsk og islandsk fiskeriforvaltning er det nemnde kvotesystemet og ei gjennomført vertikalintegrering. Store fiskeriselskap med mange trålarar, snurparar og produksjonsanlegg i dei største hamnene kjøper opp kvotar. Dette har dei seinare åra ført til sentralisering av fiskerinæringa. Der det før var ein liten småbåtflåte, ein trålar og fiskemottak i eit lite fiskevær, er det no tomt. Småbåtane er fortrent vekk, trålarar er kjøpt opp av eit stort selskap og været er fråflytta. Store fiskerihamner som Reykjavik, Akureyri, Haf-

– Sjå kvotebestemor! Vestfjordtrotlet pustar på korthuset vårt, heiter det i teksten til ein vitseteikning i Islands største dagsavis, Morgunblaðið. Den ottefulle personen som sit med korthuset er

To eldre trålarar tilhøyrande det fullintegrerte fiskeriselskapet Grandi AS framfor ein del av produksjonsanlegget i Reykjavik hamn. (Foto: Vala Olavsdóttir)

Tabell 1

Sels	(By)	Torskeeningar (tonn)	% av total
Samherji AS	(Akureyri)	26.300	5,8
Haraldur Böðvarsson AS	(Akranes)	24.600	5,4
Vinnslustöðin AS	(Vestmannaeyjar)	16.500	3,6
Grandi AS	(Reykjavik)	16.200	3,6
UA AS	(Akureyri)	15.800	3,5
Sildarvinnslan i Nes AS	(Neskaupstað)	12.800	2,8
Isfelag Vestmannaeyja AS	(Vestmanneyjar)	12.800	2,8
Hraðfrystihús Eskifjarðar AS	(Eskifjörður)	11.500	2,5
Fiskiðjan Skagfirðinga AS	(Sauðárkrökur)	9.700	2,1
Básafell AS	(Isafjörður)	9.100	2,0
Samla kvotedel		155.300	34,1 %

Tabellen syner andel kvote i torskeeningar av all kvotebelagt fisk på Island 1996/97 for dei ti største fiskeriselskapa. Total kvote i torskeeningar 96/97: 456.041 tonn. (Kjelde: Fiskifrettir)

narfjörður, Akranes og Vestmannaeyjar får større del av fiskeressursane og tilvirkinga av desse. Mange på Island gir kvotesystemet skulda for avfolkinga av små bygder. Kvotesystemet har nyleg vore drøfta i eigne debattprogram i islandsk fjernsyn, og i avisene er lesarbrevspaltene fylt opp av ulike syn på systemet.

For å ta Islands største fiskeriselskap, Samher-

ji, som døme. Dette selskapet vart stifta for under 10 år sidan, og kontrollerer i dag enorme ressursar. Til dømes vart Islands største og mest moderne fabrikktrålar «Guðbjörg IS 46» kjøpt frå Isafjörður til Samherji i Akureyri i januar. Trålarer er bygd i Flekkfjord og er under to år gamal. Til saman sit no Samherji med 26.300 tonn torskeeningar (All kvote omrekna til torsk).

Kystflåten blir fortrent bort frå tradisjonelle fisketelt av større fartøy. Desse fartøya hadde fritt fiske inntil 1994, men er no underlagt det islandske kvotesystemet og kan dermed kjøpe og selje kvotar.

Småtrålarar ligg ved auksjonskaia i Reykjavik. Island har hatt ein voldsom kapasitetsauke i denne flåtegruppa.

Dei ti store

I det gjeldande kvoteåret (aug. 96-sept. 97) er det totalt 456.041 tonn torskeeingingar til fordeling i islandske farvatn. Av dette har seks selskap i fire av dei største fiskerihamnene 112.200 tonn. Dei ti største fiskeriselskapa sit på 34 % av all kvotebelagt fisk på Island. Det islandske kvotesystemet er kun retta mot fartøy og ikkje mot kommune eller fylke. Det er bakgrunnen for at så mykje av fiskerettane er samla på få hender i større fiskerihamner.

Fleire av selskapa av bygd seg opp god kapital frå Smuttholfisket og har dermed evne til å kjøpe kvotar frå ein pressa småbåtflåte. I tillegg er tor-sketrålararane i ferd med å presse småbåtane bort frå fiskefelt nær land, fiskeplassar som har vore forbeholdt småbåtane.

Kvotespekulering

Det er samstundes vorte hevda at enkelte spekulerer i kvotetildeling. Fiskeridepartementet har kvotar til utdeling/sals, og nokre av dei som får tildelt kvote kan selje den vidare med høg fortjeneste, m.a. til selskap som Samherji. Ein kvote er alltid knytt til fartøy, men kan fritt flyttast frå eit fartøy til eit anna innan same reiarlag, eller mellom reiarlag.

Som i Noreg, blir fiskeressursane i islandsk farvatn rekna som ein nasjonal eigeendom, men fleire og fleire stiller no spørsmål om dette lenger er tilfellet. Det blir hevda at den nasjonale ressursen er forbeholdt ei handfull reiarlag, og at dei rike berre blir rikare. Dette har medført at den island-

ske fiskeflåten har fått eit stort innslag av trålarar på bekostning av småbåtflåten. Samla sett har ikkje den islandske flåten hatt nokon stor auke i tonnasje, men ein har fått ein skeiv kapasitetsstruktur. Det som ikkje inngår i statistikken er alle dei trålarar som er innkjøpt dei seinare år og som ikkje står i det islandske merkeregisteret. Dette er trålarar registrert med framandflagg, men med islandske eigarar og som ligg i islandske hamner. Desse har ikkje fangstløyve i islandske farvatn, men baserer si verksemd på fiske i internasjonale farvatn som Smuttholet, Irmingerhavet og Grand Banks utanfor Newfoundland.

Konsentrasjonen av kvoterettar handlar ikkje berre om torsk. Også andre ettertrakta fiskeslag er gjenstand for store kvoteoppkjøp. Det er gode loddetider på Island for tida og enkelte reiarlag har sikra seg skikkelege loddekvotar. Det nest største fiskeriselskapet på Island, Haraldur Böðvarsson AS på Akranes, ein liten times ferjetur nord for Reykjavik, har ein loddekvote på nær 130.000 tonn. Dette er over 10 prosent av den totale loddekvoten på Island. Selskapet har seks trålarar og tre kombinerte trål- og snurparar og ein mindre båt. Desse fartøya kan i år fiska som nemnt 130.000 tonn lodde, i tillegg til 3.300 tonn torsk, 1.500 tonn hyse, 2.300 tonn sei, 8.300 tonn uer, 890 tonn kveite og 1.320 tonn reker. Selskapet har også sikra seg 25 prosent av den islandske sildekvoten.

Utanriksministeren avviser kritikken

– Det islandske kvotesystemet er kome for å bli, seier den islandske utanriksministeren, Halldór Ásgrímsson. Han vedgår likevel at systemet har hatt nokre uheldige biverknader. Men at biverknadene er eit nødvendig onde for å få ei effektiv og lønsam fiskerinæring på Island.

Fisk er alt eller ingenting på Island. Over 75 prosent av landets inntekter er direkte knytt til fiskerinæringa. Eit land som er så avhengig ein ressurs kan ikkje subsidiere fiskerinæringa.

– Kvar skulle vi tatt pengane til subsidiering frå, når landets inntekter skriv seg frå fisk, spør Ásgrímsson retorisk.

Eit stort press på fiskeressursane og ei til dels ulønsam fiskerinæring var bakgrunnen for at kvotesystemet vart innført. Det inkluderer kjøp og sal av fiskerettar for å få ned kapasiteten og auka effektiviteten.

– Det har vi lukkast med. Systemet har utan tvil gjort det mogeleg å bygge opp att nedfiska bestandar, ikkje minst for islandsk sommargytande sild. Samarbeid mellom reiarlag og handelen med kvotar har gitt betre effektivitet i fiskeflåten. Dette har igjen medført meir konkurransedyktige verksemder, som no viser seg gjennom stor etterspurnad i aksjemarknaden etter aksjar i fiskeindustrien, seier Ásgrímsson

Økonomi er overordna

Men alt er ikkje rosenraudt. Også den islandske medaljen har si baksida, noko Ásgrímsson er klår over. Det har vore lite kritikk mot kvotesystemet etter at det vart innført, men det siste året har kritikken auka i volum. Men den islandske utanriksministeren meiner at omsynet til høgt økonomisk utbytte veg opp for dei negative sidene.

– Vi kan ikkje nekte for at det finst negative sider ved dette systemet. Det er blitt hevda at fiskeressursane ikkje lenger kan reknast som ein nasjonal ressurs fordi ein kvote er eit verdipapir som kan brukast som lånegaranti og jamvel gå i arv frå far til son. Men styresmaktene kan likevel gripe inn dersom bruken av ein kvote ikkje er tilfredsstillande. Det er vidare blitt hevda at kvotesystemet gjer dei rike rikare gjennom konsentrasjon av kvotar på få hender. Dette er heilt riktig, men

Det islandske kvotesystemet blir no utsett for hard kritikk i heimlandet, men den islandske utanriksministeren, Halldór Ásgrímsson, avviser kritikken og meiner høgt økonomisk utbytte er viktigare enn distriktpolitikk.

likevel nødvendig for å gjere fiskerinæringa effektiv. Vi kan sjølvstilt stille spørsmål om kor langt vi er villige å gå i den retninga, seier Ásgrímsson.

Dei høge prisane på kvotar, (mellom 7,50 – 10, – norske kroner for eitt kilo torsk eitt år.), gjer det vanskeleg for ungdom å skape seg ei framtid i fiskerinæringa.

– Dette problemet er vi klår over og innser at det er eit negativt trekk ved kvotesystemet. Mange har også hevda at kvotesystemet strir mot distriktpolitiske målsetjingar ved at ein reiar fritt kan selje kvoten sin frå heimbygda til ein by. Det er blitt sagt at kvotesystemet burde vore knytt til bygder og distrikt. Men det ville utan tvil undergrava dei økonomiske resultatane vi er ute etter. Eg kan ta kommunen Seltjarnarnes (ein liten kommune samanvokst med Reykjavík. Red. anm), som eksempel. Tidlegare hadde denne kommunen ein forholdsvis stor del av fiskeflåten i hovudstadsområdet. I dag er det kun ein soveby for Reykjavík og ingen snakkar om at Seltjarnarnes burde hatt så

og så mange kvoterettar. Det ville vore absurd, meiner utanriksministeren.

Halldór Ásgrímsson vitja, saman med den islandske presidenten, Olafur Ragnar Grimsson, Noreg i midten av februar. Under eit kort opphald i Bergen heldt Ásgrímsson eit foredrag ved Norges Handelshøgskole der han gjorde greie for det islandske kvotesystemet. Han appellerte til fornuft

når det gjeld forvaltninga av norsk vårgytande sild, men gav ikkje noko signal om det same når det gjeld det uregulerte fisket i Smuttholet.

FG Olav Lekve

FG

NR. 2
1997

Dispensasjon kan hindre alvorlige ulykker i fiskeflåten

Det er svært positivt at Fiskeridirektoratet har gitt dispensasjon fra å bruke sorteringsrist i trålfisket i Barentshavet i dårlig vær, sier nestleder i Fiskebåtredernes Forbund, Jan Ivar Maråk. Han gir samtidig honnør til Fiskeridirektoratet for å ha reagert raskt i denne saken, og viser til at forbundet tok opp denne saken med Fiskeridirektoratet for under en uke siden. Han tror at dette vedtaket kan hindre at det skjyr alvorlige ulykker i fiskeflåten som følge av bruk av sorteringsrist.

Fra norsk side har det i flere år vært arbeidet for å få til et påbud om å bruke sorteringsrist i trålfisket i Barentshavet, og i 1995 ble Norge og Russland enige om at påbudet skulle trå i kraft fra 1. januar 1997. Formålet med risten er å unngå fangst av småfisk. Flåten har også i flere år på frivillig basis benyttet sorteringsrist for å øke andelen av bedre betalt storfisk. Bruk av sorteringsrist har dessuten gitt trålerflåten anledning til å fiske i områder som ellers var stengt på grunn av for stor innblanding av småfisk.

Imidlertid har det oppstått store problemer for flåten som følge av ristpåbudet, og det skyldes ikke minst en ekstern dårlig værperiode med mye vind. Det største problemet har vært knytte til sikkerheten, og det har vist seg at risten representerer et stort sikkerhetsproblem i dårlig vær, som synes omvendt proporsjonalt med størrelsen på båten. Når risten kommer inn på dekk under hiving, skjer det ofte at den blir stengt opp og ned, og fra side til side på tråldekket. Det sier seg selv at tråldekket i en slik situasjon blir en farlig arbeidsplass, og det er ofte meldt om nesteulykker.

Det har dessuten vist seg at fangstene med rist i denne perioden bare har utgjort

mellom 25% og 50% av fangstene uten rist, og at størrelsessammensetningen i fangstene har vært den samme. Samtidig er drivstoffutgiftene ved bruk av rist vesentlig større. Dette reiser spørsmål om ikke ristpåbudet bør begrenses til å gjelde i deler av året, og til perioder der det er problemer med innblanding av småfisk. Det er mye som taler for at ristpåbudet kan oppheves i de værharde vintermånedene uten at det får vesentlige konsekvenser for størrelsessammensetningen i fangstene.

Fiskeridirektøren har nå av hensyn til besetningens sikkerhet inntil videre gitt anledning til at fartøyets skipper kan vurdere å unnlate og bruke sorteringsrist under særlig dårlige værforhold. Fiskeridirektoratet stiller seg samtidig positiv til å avholde et møte med næringen for å diskutere flåtens praktiske problem knyttet til bruk av sorteringsrist i torsketrål.

Jan Ivar Maråk i Fiskebåtredernes Forbund sier avslutningsvis at næringen er innforstått med at sorteringsristen er «kommet for å bli» i trålfisket i Barentshavet, og at risten er og vil bli viktig for å høyne trålerne «status» i en såkalt bærekraftig forvaltning. Uavhengig av dette må likevel regelverket for bruk av sorteringsristsystemet tilpasses de erfaringer som flåten gjør seg med sorteringsristen. Påbudet om å bruke sorteringsrist i alt kommersielt fiske stiller langt strengere krav til systemet, både med hensyn til økonomi og sikkerhet, enn hva som har vært tilfelle under de frivillige prøveordninger og forsøk som har dannet grunnlaget for innføringen av ristpåbud, sier han. Maråk er samtidig glad for at Fiskeridirektoratet tar problemene og utfordringene som har dukket opp alvorlig.

Stor internasjonal interesse for Aqua Nor '97

Et halvt år før verdens største internasjonale havbrukskonferanse- og messe holdes 10–16. august i 1000-års-jubileumsbyen Trondheim, er interessen fra utenlandske deltakere større enn noen gang tidligere. Også norske utstillere stiller bredt på årets messe, som allerede har bestillinger på vel 80% av utstillingsarealet.

Forhåndsinteressen tyder på at Aqua Nor også i år vil forsvare tittelen som «Verdens største møteplass for alt som har med havbruksnæringen å gjøre». Innslaget av internasjonale utstillere blir vesentlig større denne gang enn under forrige messe.

Boulogne-Sur-Mer, som betegnes som Frankrikes viktigste fiskerihavn og et av Europas ledende senter for sjømat, deltar for første gang på Aqua Nor. – Hensikten er å vise verdens produsenter og leverandører av sjømat at Boulogne er svært attraktivt for selskap som vurderer å etablere seg i EU-området sier Martin Duursma i utviklingselskapet Boulogne-Sur-Mer Development, som organiserer deltakelsen sammen med regionens handels- og industrikammer.

– Etter å ha besøkt både Aqua Nor '95 og Nor-Fishing '96, er vi sikre på at Boulogne vil ha utbytte av å presentere seg på denne messen, sier han.

15–20 canadiske selskap

Også Canada deltar. – Ambassaden i Norge bistår 15–20 canadiske selskap med å stille ut sine produkter, med en spennvidde fra teknisk konsulentvirksomhet og instrumenteringsfirma til leverandører av merder og utstyr og legemiddelprodusenter, sier ambassadens handelsråd Tor-Eddie Fossbakk, som er ansvarlig for initiativet.

Adm. dir. Odd Berg i Nidarøhallen AS,

som er teknisk arrangør av messen, opplyser at situasjonen ser svært lovende ut. – Det kommer fortsatt mange påmeldinger, og det opprinnelige planlagte utstillingsarealet er omtrent belagt. Vi tar nå i bruk alle hallene på Nidarø-området, som under de store messene på slutten av 80-tallet, og skal gjøre vårt beste for å få plass til alle, sier han.

– Under forrige Aqua Nor i 1995 var det 482 firma som stilte ut sine varer og tjenester til havbruksnæringen. Rundt 10 prosent av disse var utenlandske utstillere. Da hadde vi 20.500 besøkende fra 17 nasjoner på messen. Denne gang kan alt som skjer rundt feiringen av Trondheims 1000-årsjubileum bidra til en enda større tilstrømming, sier Berg.

1500 hotellrom

– Også når det gjelder hotellrom under messen, er det registrert mange bestillinger. For Aqua Nor '97 har vår booking-sentral fått reservert flere rom enn noen-sonne, – i alt 1500 hotellrom og rundt 600 overnattingsrom av forskjellig slag. Innenfor en akseptabel radius fra Trondheim er det fortsatt hotellrom å få, og sentralt i byen er det ledige rom av enkle standard, opplyser Odd Berg.

Messen avholdes i løpet av fire dager, fra onsdag 13. til lørdag 16. august. Denne gang avløser fagkonferansene og messen hverandre. Den internasjonale havbrukskonferansen Aquaculture Trondheim '97, som i år har temaet «Oppdrett av kaldtvannsarter», begynner søndag 10. og avsluttes tirsdag 12. august, kvelden før Aqua Nor åpner. Hit ventes det 400–600 forskere og akvakulturinteresserte fra hele verden. Den internasjonale forskerorganisasjonen European Aquaculture Society er ansvarlig for konferansen sammen med Stiftelsen Nor-Fishing.

Fiskerisjefen sterkt kritisk til Kystvernplan for Nordland

Vernemyndighetene må tåle hard medfart for sitt utkast til kystverneplan for Nordland fylke. I sin høringsuttalelse til planen tar Fiskerisjefen i Nordland kraftig til motmæle mot såvel arbeidsmåte som omfang og de faglige vurderinger som ligger til grunn for verneforslaget.

Fiskerisjefen mener at det ikke foreligger dokumentasjon som slår fast at havbruk bidrar til å forringe verneverdiene som forslaget til kystverneplan skal ivareta. – Det konstateres at Fylkesmannens miljøvern-avdeling er av en annen oppfatning, heter det lakonisk i uttalelsen.

Fiskerisjefen finner innledningsvis grunn til å minne om at det er utnyttelsen av ressursene i de nære kyst- og havområder som historisk har dannet grunnlaget for bosetting langs norskekysten. Faktisk er det fortsatt i dag slik at bosettingsmønsteret i kystdistriktene i Nord-Norge – i det alt vesent-

lige – er bygget opp rundt næringsveiene fiskeri og havbruk.

Fiskerisjefens høringsnotat slår fast at dersom det foreliggende forslaget til verneplan blir vedtatt, kan det bety «kroken på døra» for mange sårbare primærnæringsfunn langs nordlandskysten. I beste fall er forslaget egnet til å sette bom for all videre sjøbasert næringsutvikling i regionen. Særlig er fiskerisjefen bekymret over framtidsutsiktene for tradisjonell oppdrett og oppdrett av nye arter, dersom miljøvernmyndighetene skulle få gjennomslag for forslaget.

Stort omfang

Verneforslaget for Nordland som Fylkesmannen nå har sendt til høring berører i alt 1050 km² sjøareal. Av dette er nær 700 km² sjøareal, fordelt på 66 områder, foreslått vernet i kategorien *Naturresevat*, som er den strengeste verneformen. Omfanget av planutkastet gjør at Fiskerisjefen finner grunn til å stille spørsmål ved hvordan Regjeringen skal nå sitt mål om en veksttakt på 15–20 prosent innen havbrukssektoren i årene framover, slik det blant annet kommer til uttrykk i Fiskeride-

Fiskerisjefen mener utkastet til Kystvernplan for Nordland vil få store negative konsekvenser for de mange kystsamfunnene i fylket. Bildet er fra Lovund på Helgelandskysten.

partementets strategiplan for perioden 1995–1999.

Det vises videre til Regjeringens målsetting om oppdrettsnæringens arealbehov, gjengitt i St. meld. nr. 48 om Havbruk (1994–1995), der det heter at «tilstrekkelige og tilfredsstillende arealer skal sikres til en miljøvennlig og helsemessig forsvarelig havbruksproduksjon i stadig utvikling i kystsonen».

Fiskerisjefen konkluderer med at disse politisk vedtatte målsettingene harmonerer dårlig med virkemidlene i fylkesmannens forslag til verneplan for Nordland. Tvert i mot vil planen innebære at havbruksnæringen blir ekskludert fra store og godt egnede arealer, heter det.

Naturreservat

I høringsuttalelsen fra Fiskerisjefen er det brukt stor plass på omtale av vernekategorien *Naturreservat*. Bakgrunnen er at dette utgjør den mest dominerende vernekategori i planen. Samtidig representerer naturreservater den klart strengeste verneformen: I et naturreservat er vernet rettet mot hele det økologiske systemet. Det innebærer i prinsippet at alt er vernet, også under havoverflaten, dersom ikke annet er hjemlet i unntaksbestemmelser. Det tillates for eksempel ikke havbruksvirksomhet i slike områder.

I sin uttalelse oppsummerer Fiskerisjefen blant annet sine innvendinger mot bruken av verneformen naturreservater med at verneformen i stor grad er brukt ukritisk for store områder, uten forsøk på å avgrense den til de områder der verneverdien er størst. Ifølge Fiskerisjefen er dette ikke i tråd med formålet med denne verneformen.

Det fremholdes videre at planen har mangelfull begrunnelse og dokumentasjon på hvorfor det er nødvendig å verne sjøarealer i forhold til verneverdiene som skal ivaretas – i hovedsak gjelder det vern av sjøfugl.

Endelig stiller Fiskerisjefen spørsmålsteget ved Fylkesmannens forståelse av begrepet «urørt eller tilnærmet urørt område»: De fleste områdene som omfattes av verneplanen er i dag i bruk til fiskerivirksomhet.

Etter gjennomgangen av Fylkesmannens forslag til verneområder, konkluderer Fiskerisjefen med at verneområdenes utstrekning i stor grad kan reduseres og verneformen endres uten at verneverdiene forringes. Konkret foreslår Fiskerisjefen at verneformen *naturreservat* erstattes med verneformene *fuglefredningsområde* eller *landskapsvernomsråde* i de områder hvor havbruksnæringen er av størst betydning.

Ikke beroliget

Fiskerisjefen er heller ikke beroliget av Fylkesmannens forsikringer om at kystvernplanen ikke må anses som en marin verneplan. Tvert imot ser Fiskerisjefen grunn til å frykte at opprettelsen av

naturreservater kan åpne for en indirekte regulering av fiske i medhold av naturvernloven. Han forutsetter derfor at det blir presisert i lovverket at all regulering av fiske – også i verneområder – skal skje i medhold av fiskerilovgivningen.

Med et hjertesukk påpeker Fiskerisjefen i Nordland at det i Fylkesmannens kommentarer og tilrådinge fremkommer en del generelle betraktninger/synsinger om havbruksnæringens uheldige miljøvirkninger. Han etterlyser imidlertid dokumentasjon på påstandene som fremsettes.

Fiskerisjefen krever derfor at det gjennomføres en vernerevisjon med blant annet det formål å avklare om det er slik at verneformålet virkelig blir forringet av havbruksnæringen, og forutsetter at dette arbeidet utføres av en uholdet instans. Dersom konklusjonen av en slik revisjon blir at havbruk ikke forringer verneformålet, ber Fiskerisjefen om at sentrale myndigheter tar opp spørsmålet om å tillate havbruk i naturreservat til ny vurdering.

Manglende samordning

Fiskerisjefen viser til at Kystvernplanen bare er en av en rekke planer som berører kystsonen og sjøområdene. Mens Kystvernplanen omfatter ytre kyststrøk, pågår en rekke parallelle prosesser som innbefatter vern av sjøområder i Nordland. Til sammen berører disse planprosessene hele Nordlandskysten, fra og med innerste fjordbotn.

– Vi ser med stor bekymring på at det fra miljøvernmyndighetenes side ikke er lagt opp til at disse meget omfattende verneplanene kan ses i sammenheng, slik det er gitt sterke signaler om fra sentrale myndigheter. Dette forsterker inntrykket av en bit-for-bit politikk, der planleggingen bidrar til fremmedgjøring av kystbefolkningen gjennom hyppige statlige verneplaner med forvaltningsrett over store kystarealer.

– Lovens krav til konsekvensutredninger gjelder ved vern av enkeltområder som er minimum 500 km². Fiskerisjefen finner å måtte stille spørsmålsteget ved om en slik «bit-for-bit» verving er en bevisst politikk for å unngå krav om konsekvensutredninger, heter det i høringsuttalelsen.

Manglende medvirkning

Sist, men ikke minst, kritiseres Fylkesmannen for ikke å ha oppfylt Naturvernlovens § 18 om medvirkning i planprosessen.

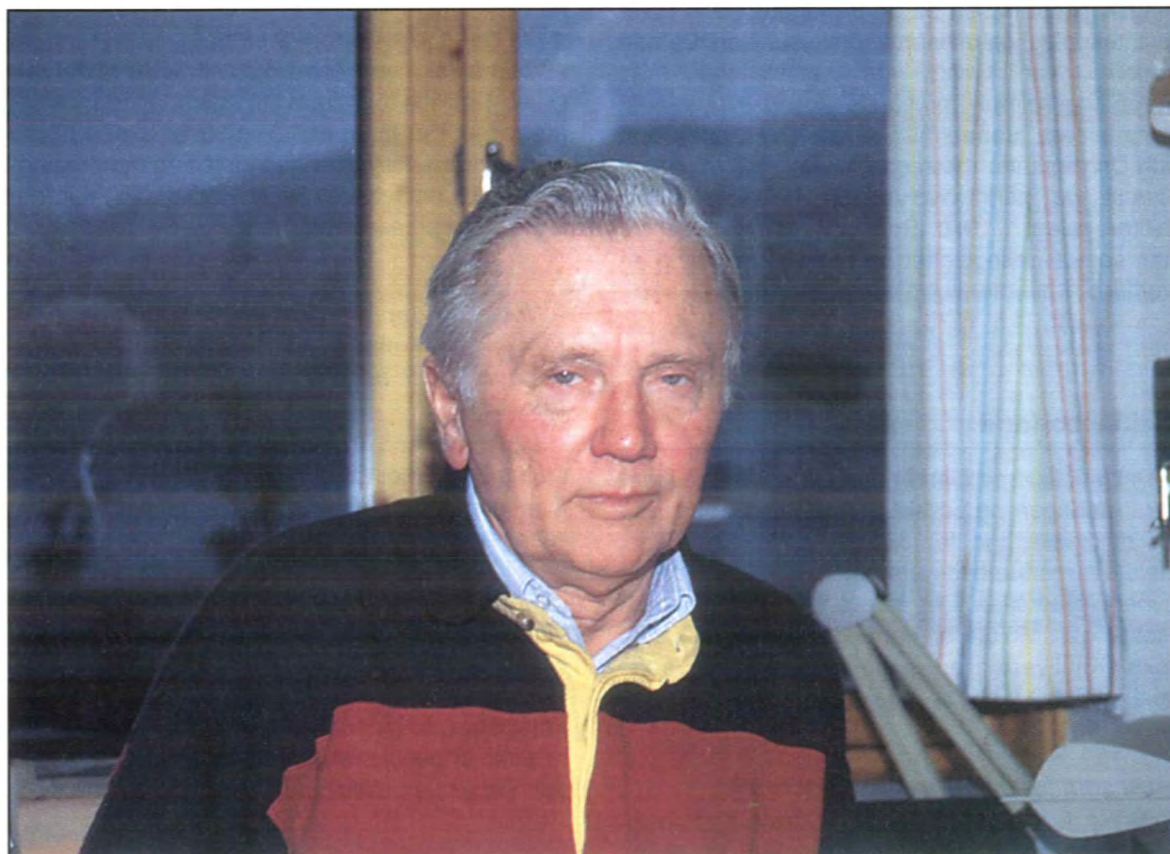
Etter at planarbeidet tok til i 1989 har Fiskerisjefen i Nordland fått invitasjon og deltatt i tre møter for å diskutere spørsmål angående Kystvernplanen. Først etter et «krisemøte» høsten 1995, som resulterte i at etatene på fylkesnivå ble pålagt å samarbeide, kom et slikt samarbeide i gang.

Johannes Hamre:

Sildeforskeren blir «pensjonist»

Mange var det i norsk fiskerinæring som i sin tid overøste Johannes Hamre med eder og galle da han praktisk talt fikk stoppet det da uregulerte sildefisket. I dag takker de samme personene ham for at havets sølv igjen er en betydelig ressurs. Eller som en kjent norsk eksportør sier det til Fiskets Gang; «– Aldri har noen gjort så mye for så mange i næringen» – og således gjorde Winston Churchills berømte ord etter «*Slaget om Storbritannia*» til sine egne – om enn i noe modifisert utgave. Nå er Johannes Hamre blitt pensjonist, men fortsatt vil næringen ha nytte av ham gjennom den viktige flerbestandsforskningen, der han ennå vil være en sentral brikke.

Det var matematiker sildeforskeren skulle bli da han begynte studiene ved Universitetet i Bergen. Og det gikk for såvidt meget bra inntil som han selv sier; – Oppdaget hvilke genier jeg studerte sammen med. Blant dem var den senere verdenskjente fredsprofessor og universalgeni Johan Galtung. – Det var virkelig «Å hoppe etter Wirkola» da jeg på grunn av alfabetets iboende djevleskap – G foran H – måtte ta til takke med samme eksamensoppgave som Galtung trakk. Da fant jeg ut at jeg ikke kunne gjøre noen karriere i matematikk helt på topp, forteller han. Og vi har mistanke om at det var helt på topp han ville være. Ingenting var mer naturlig enn å satse på en fremtid som havforsker for en ungdom fra en fiskerfamilie på Sotra, som mer eller mindre var fullbefaren sildebas da han gikk i land. Allerede før han hadde avlagt hovedfagseksamen om størjas biologi i 1956 hadde han fått seg jobb som vitenskapelig assistent ved Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt. Her jobbet han på Makrellavdelingen.

– Regner vi silda i mat, utgjør den 10 millioner tonn i biomasse. Denne biomassen utgjør 200 millioner mennesker. Noe å tenke på, sier Johannes Hamre.

– Vi drev politikk, for å berge silda.

India

På midten av 60-tallet var han sentral i det prestisjetunge FAO-prosjektet med å bygge opp en fiskerihøyskole i Bombay – Indias første undervisningskonsept basert på de tre faggruppene i biologi, teknologi og økonomi/administrasjon. Da han senere var med på etableringen av Fiskerihøgskolen i Tromsø ble denne bygget over samme lest. Hamre har innehatt et professorat ved Universitetet i Tromsø. Forskningen lokket og Hamre var sterkt involvert da makrellfisket ble kvoteregulert, i 1970. Som en naturlig følge ble han som avdelingsleder på pelagisk avdeling en frontfigur i håndteringen av de mest kritiske silde-årene fra 1974 til 1976.

Nøkkelbestand

– Det virkelige problemet den gang var å få aktører i næringen og politikere til å forstå at silda er en nøkkelbestand for alle de andre fiskeriene. Hele det marine økosystemet som vi beskatter er avhengig av silda. Det hele endte i totalforbudet mot fangst i 1976. Her gjorde daværende fiskeridirektør Knut Vartdal en kjempejobb, men det hadde ikke gått uten faglig ryggdekning.

– Du som forsker drev altså politikk?

– Ja, vi drev politikk. I det øyeblikket vi offentliggjorde resultatene våre ble det politikk. Havforskningsinstituttet har opp gjennom årene blitt beskyldt for å drive politisk virksomhet. Men *hadde* vi

ikke gjort det hadde det sannsynligvis vært lite sild igjen i dag. Vi gikk ut i organer som folk leste, så eller hørte på. Det vanlige er at forskerne skriver for hverandre. Hadde vi gjort det den gang ville det ikke vært politisk mulig å gjennomføre de beinharde restriksjonene som vi fant nødvendige. Rett og slett fordi de som skal ta de upopulære avgjørelsene må sørge for at *dem* det gjelder har kunnskap om hvorfor de gjør det. Kunnskapsnivået hos norske fiskere i dag er mye bedre enn det var for 20 år siden.

– Møtte dere forståelse?

– Ja, når vi fikk folk til å forstå det unike i at silda ute i havet omgjør plankton til 10 millioner tonn fangstbar biomasse og transporterer den inn til kysten i gytetiden. Denne biomassen tilsvarer i vekt 200 millioner mennesker, for å si det på den måten. Da begynner man å reflektere over dimensjonene i denne enorme ressursen.

– Forholdet mellom sild og lodde har opptatt deg...

– Det er et veldig fasinerende felt. Når vi har en stor sildestamme går det ut over lodda. Det opplever vi nå. Vi vil imidlertid aldri få en like stor loddebestand som i 70-årene, dersom vi også skal ha silda. Allerede de første årene kan vi regne med en vekst i loddebestanden, mens vi venter på en ny sterk årsklasse sild som *i følge* syklusen vil inntruffe rundt tusenårsskiftet. Lodda er opportunist og tilpasser seg livsløpet til silda. Når den først får muligheten kan den øke eksplosivt i bestandsstørrelse.

– Forvalter vi silda riktig i dag?

– Vi tar ut for mye. Våre prognoser viser at det kan fiskes 1 million tonn frem til vi igjen får en ny sterk årsklasse. I år tar vi ut 1,5 millioner tonn. I tillegg kommer den uregistrerte fangsten og neddrepingen av sild som følge av fisket. Bestanden tåler ikke dette store presset over tid.

– Noen har oppfattet din virksomhet som havforsker som mer styrt av idealistiske miljøhensyn enn hensynet til fiskerinæringens interesser...

– Jeg er mer enn én gang blitt kalt «Greenpeacer». Men jeg kommer fra et fiskerimiljø og jobber utifra hva som tjener fiskeriinteressene best. Det er forvaltningen som er best for fiskerne som også er best for miljøet. Jeg har hele tiden vært overbevist om at de standpunktene jeg har tatt har vært de riktige. Da betyr heller ikke kritikken så veldig mye. For alternativet er å gå ut å *si* noe du ikke tror på, sier Johannes Hamre. Og et stipend fra Norges Forskningsråd gjør det mulig for ham å jobbe videre etter at pensjonistalderen er nådd. Det vil nok den viktige flerbefandtsforskningen dra nytte av.

Marine biprodukter kan avhjelpe sult og feilernæring i utviklingsland

Avskjær fra norsk filèindustri kan i fremtiden bidra til å avhjelpe problemer med feil- og underernæring i utviklingsland.

Norges Forskningsråd bevilget nylig to millioner kroner til et prosjekt som har til målsetting å utvikle produkter til humant konsum, basert på ikke utnyttede fiske-råstoffer og biprodukter fra norsk fiskeindustri. Prosjektet skal gjennomføres som et forsknings- og utviklingssamarbeid mellom Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt og Senter for internasjonal helse (UiB) på forskningssiden, og Rieber & Co A/S samt Rieber & Søn A/S – Toro på industri-siden. Prosjektet har en tidsramme på to år. Utprøvingen av produktet skal skje i det vest-afrikanske landet Ghana.

næring. Samtidig tilsier alle prognoser at matunderskuddet vil fortsette å øke i årene framover.

Overført på fiskerinnæringen er det beregnet at det årlig produseres omlag 400 000 tonn biprodukter fra torskefiskeriene. Av dette utnyttes kun 25 prosent, hovedsakelig i fôr til pels- og havbruksnæringen. Resten dumpes i stor grad på havet, fordi det rett og slett ikke er lønnsomt å bringe råstoffet på land.

«Forretningsidéen» bak prosjektet som nå har fått støtte fra Forskningsrådet er basert på at avskjæret fra hvitfiskindustrien representerer et høyverdig produkt med kvaliteter som langt på vei fyller de ernæringsmessige mangler en finner i kostholdet i mange utviklingsland.

Radikal bedring

I samarbeid med Universitetet i Bergen gjennomførte Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt i fjor et kortere ernæringsstudium med ghanesiske skolebarn. I forsøket ble norsk fiskepulver tilsatt fermentert mais, som igjen ble anvendt til å produse-

Vi har alle hørt den før: Mat kastes i den rike verden, mens store befolkningsgrupper i den fattige verden lider av direkte sult eller feiler-

Barn i landsbyen Sekoti i det nordøstlige Ghana får utdelt mat tilsatt fiskepulver under et forsøk som fant sted i 1996. I disse dager er forskere fra Ernæringsinstituttet tilbake i landsbyen for å få mer kunnskap om de ernæringsmessige effektene av programmet. (Foto: Mariann Stave, Ernæringsinstituttet)

re tradisjonelle vest-afrikanske matretter. De foreløpige resultatene blir betegnet som svært vellykket. Forsøket viste at innblandingen ikke i nevneverdig grad påvirket smaken på produktet, men tvert i mot ga en «frisk, syrlig smak med god aroma». Samtidig er det dokumentert at tilsetning av fiskepulver gir en radikal bedring av Barnas ernæringsstatus.

Forsøkene med fremstilling og tilsetning av fiskepulver i tradisjonelle, afrikanske matretterskal nå videreføres. Allerede i midten av april reiser forskerne tilbake til Ghana for å iverksette et tre måneders program der produktene skal testes ut videre, og der de helsemessige gevinster skal måles og studeres nærmere.

FN

Markedsføringen av produktet er blant annet tenkt rettet mot FN's matvareprogram, og til private og offentlige hjelpeorganisasjoner som arbeider med nødhjelp.

I prosjektbeskrivelsen fremgår det at de totale innkjøpene til FN's matvareprogram utgjør omlag 60 millioarder kroner i året. Samtidig står FN's høykommisariat for flyktninger for innkjøp i størrelsesorden 9.5 milliarder kroner.

Visere slås det fast at til tross for at Norge er en betydelig bidragsyter til FN's utviklingsprogram, får Norge tilbake bare 5 – 13 prosent av sitt bidrag i form av gjenkjøp. Faktisk står Norge nederst på listen blant de nordiske land når det gjelder innkjøp til programmet.

– Det gjenstår en betydelig forskningsbit før vi regner med å komme fram til den riktige produksjonsprosessen, forteller professor Einar Lied ved Fiskeridirektoratets ernæringsinstitutt. Han har vært en sentral pådriver for å få i gang prosjektet, som foreløpig har en tidsramme på to år.

Han legger til at Ernæringsinstituttet og Senter for internasjonal helse ved Universitetet i Bergen har siden 1992 hatt et formelt forsknings og utdanningssamarbeid med Universitetet i Accra i Ghana. Gjennom dette samarbeidet er det bygget opp bred kompetanse innen feltet fisk og ernæring. Lied legger heller ikke skjul på at samarbeidet har bidratt til å skape et nettverk som vil være en forutsetning for gjennomføringen av dette nye prosjektet.

Stabilt

Ghana er en tidligere britisk koloni i en ellers franskdominert region i det vestlige Afrika. Landet har omlag 16 millioner innbyggere. Siden slutten av 80-tallet har landet tatt viktige steg i demokratisk retning, og de politiske forholdene i landet betegnes for tiden som stabile. De viktigste eksportnæringene er basert på gull- og aluminiumsforekomster. Landet produserer dessuten store mengder kakao, og er en betydelig kraftleverandør.

I følge Einar Lied har landet dessuten et stort potensiale innen akvakultur.

I STORM OG STILLE

GJENNOM 80 ÅR

I mer enn 80 år har våre motorer tjent kystfolket. Fiskebåter og andre arbeidsbåter har alltid vært vårt primære kundegrnlag.

Sammen med egenproduserte NOGVA gear- og propelleranlegg, leverer vi komplette framdriftspakker. Basert på motormerkene NANNI, CUMMINS og SCANIA, dekker vi effektområdet fra 10–675 HK. Motorene kjennetegnes først og fremst ved sin pålitelighet og utmerkede driftsøkonomi.

KJØP AV MOTOR ER EN TILLITSSAK

NOGVA

NOGVA/CUMMINS		NOGVA/SCANIA	
☐ 4B3.9M – 76 HK	☐ 6BT5.9M – 152 HK	☐ DS9 – 208 HK	☐ DS11 – 359 HK
☐ 4BT3.9M – 100 HK	☐ 6C8.3M – 160 HK	☐ DS9 – 250 HK	☐ DS11 – 402 HK
☐ 6B5.9M – 115 HK	☐ 6CTA8.3M – 250 HK	☐ DS11 – 311 HK	☐ DS14 – 450 HK
			☐ DS14 – 532 HK

Navn: _____

Adr.: _____ Tel.: _____

NOGVA MOTORFABRIKK AS

Pb. 55, N-6280 Søvik – Tel. 70 21 24 00 – Fax 70 21 26 66

Reform 94:**– Skaper kunstig skille mellom sjøfart og fiskeri**

- * Reform 94 har bidratt til å danne vann-tette skott mellom sjøfart og fiskeflåte.
- * Utdanningssystemet har skapt et kunstig skille mellom de to næringsgrenene.

Kritikken målbæres av rektor Erik Rosen-vold ved Fiskarfagskolen i Austevoll. Han får støtte av direktør Oddvar Stangeland i supplybåt-rederiet District Offshore A/S.

Etter at den nye utdanningsreformen trådte i kraft for tre år siden ble det skapt to ulike «rekrutteringsveier» for søkere som ønsket seg en videregående, nautisk utdanning innen henholdsvis sjøfart og fiske og fangst.

Innfallsporten for studenter som vil ta fagbrev innen sjøfart er i dag grunnkurs i elektronikk, eventuelt mekaniske fag. For studenter som sikter seg inn mot fiske og fangst må veien gå om grunnkurs i såkalt naturbruk.

– Grunnkurset *naturbruk* hadde sitt utspring i landbruksnæringsens behov. Etterhvert har vi imidlertid fått utviklet – og godkjent – en «blå» variant av dette grunnkurset til bruk i fiskarfagskolene. Du kan si det slik at fjøs og åker er byttet ut med båt og sjø, forteller rektor Erik Rosen-vold.

Problemet oppstår når eleven har gjennomført VK 1 kurs innen sjøfart, evt. fiske og fangst, og læretiden står for tur. Da er det nemlig umulig for en elev fra fiske og fangst å ta læretiden ombord i et handelsskip. Motsatt er eleven fra sjøfartslinjen utestengt fra muligheten til å gå ombord i et fiskefartøy.

I følge Rosen-vold bryter dette prinsippet med tradisjoner som har preget kulturen i maritim sektor, særlig på vestlandskysten. Pendlingen mellom de ulike flåtetypene har gitt en vekselvirkning som i et større perspektiv har bidratt til å styrke skipsfartsmiljøet i regionen, fremholder han.

– Se bare på utviklingen av det sterke supplybåtmiljøet i forbindelse med olje- og gassutvinningen i Nordsjøen de senere ti-år. Når denne næringen i dag domineres av vestlandsinteresser, er det ikke tilfeldig. Det kan tvert imot spores

Reform 94: – Undervisningsmyndighetene har lagt for stor vekt på selve fagbrevutdanningen. Både sjøfart og fiskeri har de samme behov for kunnskap om båt og sjømannskap, sier rektor Erik Rosen-vold ved Fiskarfagskolen i Austevoll.

tilbake til den varierte flåtestrukturen regionen tradisjonelt kan oppvise, sier Rosen-vold.

Erik Rosen-vold mener at de politiske myndigheter har lagt for stor vekt på selve fagbrevordningen i utformingen av det nye undervisningsopplegget. Det er tatt for lite hensyn til at de fleste som søker seg til linjen for fiske og fangst først og fremst er interessert i sertifikater – i form av skipper- og navigatørsertifikat.

– Men reformen er fortsatt relativt ny, og jeg har en viss forståelse for at de politiske myndigheter trenger litt tid før de finner tiden moden til å revidere ordningen. Min personlige oppfatning er at det må legges til rette for en samordning av de to retningene. Enten du skal jobbe på et handels-

skip eller en fiskebåt, er det tross alt bruken av båt og sjømannskap som er det viktigste, sier han.

Skriver under

Direktør Oddvar Stangeland i det Austevoll-baserte supplybåt-rederiet District Offshore A/S skriver gjerne under på kritikken. Når fiskeriutdanningen ikke lenger kvalifiserer for sjøfart – og motsatt – er det skapt et kunstig skille til skade for begge næringene, understreker han.

Stangeland er særlig opptatt av at fiske og fangst er blitt plassert i samme «bås» som landbruket, ved at grunnkursutdanningen tar utgangspunkt i den «grønne» varianten.

– Som reder, og styremedlem i rederforbundet, har jeg tatt opp spørsmålet gjentatte ganger med undervisningsmyndighetene. Men det virker ikke som om problemet tas alvorlig, sier han.

Stangeland peker på at det i dag er et generelt problem å skaffe kvalifisert mannskap, både

innen fiskeri og offshore-virksomhet. Årsaken er blant annet at næringen har mistet en generasjon sjøfolk, samtidig som det har manglet opplæringsstillinger og søknaden til utdanningsinstitusjonene har vært lav.

Han bekrefter at de gode konjunktorene i deler av fiskerinæringen for tiden bidrar til å skjerpe konkurransen om de beste sjøfolkene.

– I utgangspunktet ser vi positivt på konkurransen. Det stilles i dag høye kvalifikasjonskrav i begge sektorer, noe både fiskeri og offshore-næringen har hatt nytte av. Problemene oppstår først når den fleksibiliteten og vekselvirkningen som har preget de to sektorene blir borte. Da vil veksten i den ene sektoren snart føre til at den andre sektoren tappes for ressurser. Det er dette jeg føler at dagens utdanningsystem bidrar til, sier Oddvar Stangeland.

FG Dag Paulsen

Flott ny bok i fiskeanatomi

Av Olav Sigurd Kjesbu

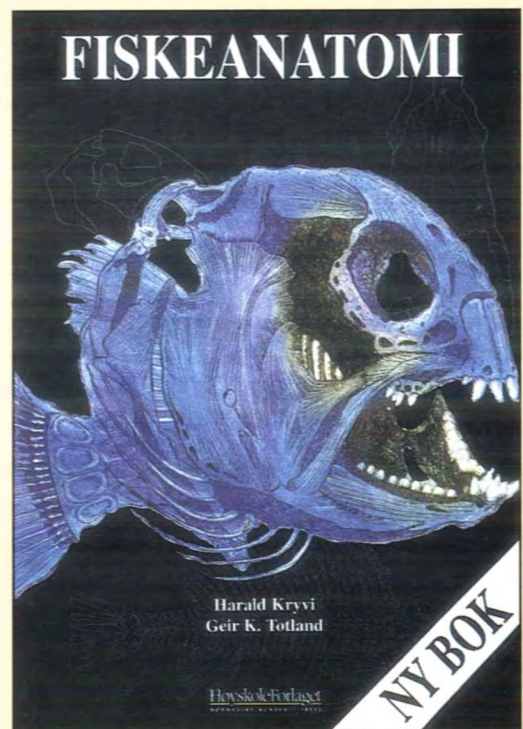
Senter for marint miljø, Havforskningsinstituttet i Bergen

Harald Kryvi og Geir Totland ved Zoologisk institutt, Universitetet i Bergen har nylig fått utgitt en bok innen fiskeanatomi (Høyskoleforlaget, Kristiansand). Dette er en sjelden hendelse, og første gang i Norge. Det fokuseres på beinfisk, men også andre typer av fisk omhandles. Boken dekker et felt som har vært dårlig ivaretatt og mange vil derfor uten tvil lære mye nytt.

Hele fiskens oppbygning beskrives ned til cellenivå sammen med de ulike organenes funksjon. En kort omhandling av utviklingshistorien gis, og en ordliste og referanser følger med. Det bør nevnes at hvert kapittel innledes med et sammendrag, og det ser en ikke for ofte i bøker av denne typen.

Boken vil fungere utmerket både som lærebok og som en viktig oppslagsbok. Kryvi har laget alle illustrasjonene. Tegningene er presise og kjennetegnes av Kryvi's kunstneriske evner. Det ligger åpenbart mye tanke i design og utførelse.

Boken er delikat i utførelsen, er på 338 sider og koster kr 348,-.

1996:

69 anmeldelser for ulovlig fiske

KONTROLLVERKET TOTALT 1996
Del I

	ANTALL RESSURSKONTROLLER		ANTALL REAKSJONER		
	Kontroll	Dokument-kntr.	Inndragninger	Advarsler	Anmeldelser
Bunnfisk-kontroll trål	2030	164	12	45	4
Bunnfisk-kontroll konv.	2960	649	20	151	30
Slide-kontroll	3085	117	4	24	18
Makrell-kontroll	51	31	0	22	3
Industrifiske-kontroll	99	14	0	4	0
Redskaps-kontroll	287	0	0	3	1
Russe-kontroll	903	190		56	3
Annen utenl.kontroll	65	119		2	0
Annen ressurs-kontroll	1006	965	20	18	10
Totalt	10486	2249	56	325	69

Del II

	OVERTREDELSER		REAKSJONER		
	Antall Enkeltbrudd	Antall Inndragninger	Kroner	Antall Advarsler	Antall Anmeldelser
Brudd på reglene om:					
Fangstdagbok	236			198	35
Rapportering	59			54	0
Sluttseddel/Bryggesdl.	68			40	25
Saltv.f.l § 45	1			0	0
Dumping	2	0	0	0	2
Redskap/tekniske reguleringer	27	1	515594	4	1
Bifangst	33	40	837060	5	0
Minstemål	4	1	17430	4	0
Annet (ressurs)	165	14	1073190	20	6
Totalt ressurs	595	56	2443274	325	69

69 anmeldelser for ulovlig fiske og manipulering med fangsttall var resultatet av fiskerikontrollen i fjor. I 56 tilfeller ble fangsten inndratt.

Verdien av denne var 2,5 millioner kroner. Rådgiver Rolf Blikshavn i Fiskeridirektoratets Kontrollverk opplyser at det i tillegg er gitt 325 advarsler for overtredelser av reglene for fangstrapportering. 198 av disse ble gitt for manipulering av fangstdagbøkene.

I fjor fikk de minste båtene – mellom 10 og 21 meter – anledning til å føre forenklet fangstdagbok (nå hevet til mellom 13 og 21 meter).

Blikshavn sier at man valgte å håndtere omleggingen romslig. Den store mengden advarsler som er gitt, ville nok i dag endt med politianmeldelse i mange av tilfellene.

– På grunn av omlegging av statistikken er det vanskelig å sammenligne tallene fra i fjor med årene før. Men mye tyder på at vi har fått en nedgang i tallet på lovbrudd, mener Blikshavn. Kontrollverket gjennomførte i fjor et stort antall kontroller av både fiskebåter og landanlegg – hele 10.486 i alt, opplyser Blikshavn.

FG Per-Maius Larsen

Fossen A/S ble hedret

Fossen A/S er kåret til «Årets Lakseeksportør 1997. Hedersprisen ble overrakt bedriften på Norske Sjømatbedrifters Landsforenings årlige konferanse – «Laksedagene».

Hensikten med prisen er å hedre en eksportør av norsk laks- og lakseprodukter som har utmerket seg innenfor områder som salg og markedsbearbeiding, samarbeid, produktutvikling, kvalitet, struktur og omstilling og økonomi.

I dette tilfellet har juryen lagt vekt på at Fossen A/S er en utradisjonell lakseeksportør som selger foredlede produkter i nisjemarkeder. Det dreier seg stort sett om røykt laks og ørret. I fjor omsatte bedriften for ca. 80 millioner kroner eksternt. Da er bedriftens egen oppdrettsvirksomhet holdt utenfor. 85 prosent av produksjonen går utenlands – til mer enn 30 land. En sentral filosofi har vært å satse på markeder utenfor EU og den langsiktige bearbeidingen av disse bærer nå frukter og Kina og andre aktuelle land i Fjerne Østen kommer nå for fullt.

Full kontroll

Fossen A/S har full kontroll over produksjonen fra begynnelse til ferdig produkt og er således en integrert bedrift som gjennom egne oppdrettsanlegg er sikret tilførsel av kvalitetsfisk. Produksjonen foregår i moderne lokaler i Valestrandfossen på Osterøy nord for Bergen. Bedriften har blant annet etablert sitt eget kontrollsystem basert på HACCP-prinsippene. Dette er en forutsetning for eksport til USA. Et annet fortrinn er den solide kompetanseoppbyggingen av de ansatte og nærmere halvparten av arbeidsstyrken på 50 er i ferd med å avslutte fagutdanning i Fiskerindustrifaget. I tillegg kan flere av de ansatte skilte med fagbrev i akvakultur.

Vi snakker nå om en familiebedrift med far Nils-Emil Johannessen som selskapets styreformann og sønnen Jan-Emil Johannessen som adm. direktør.

Følgende bedrifter er tidligere tildelt prisen «årets Lakseeksportør»: Reinhartsen & Co A/S (1994), Hallvard Lerøy A/S (1996).

FG Per-Marius Larsen

Styreformann Nils-Emil Johannessen (til v.) mottar prisen for «Årets Lakseeksportør 1997» av Carl Seip Hanevold i EWOS. (Foto: Sigbjørn Lomelde).

Utradisjonell lakseeksportør gjør det godt på røykt vare!

De jobber utradisjonelt med utradisjonelle produkter. I motsetning til den typiske norske lakseeksportør, har de kundene sine hovedsaklig utenfor EU og da fortrinnsvis i Asia. Og det dreier seg om røykte produkter av ørret og laks til catering, hotell, restauranter, samt et visst salg til supermarkeder. Kvaliteten sikres gjennom eget råstoff, egen produksjon og eget salgsapparat.

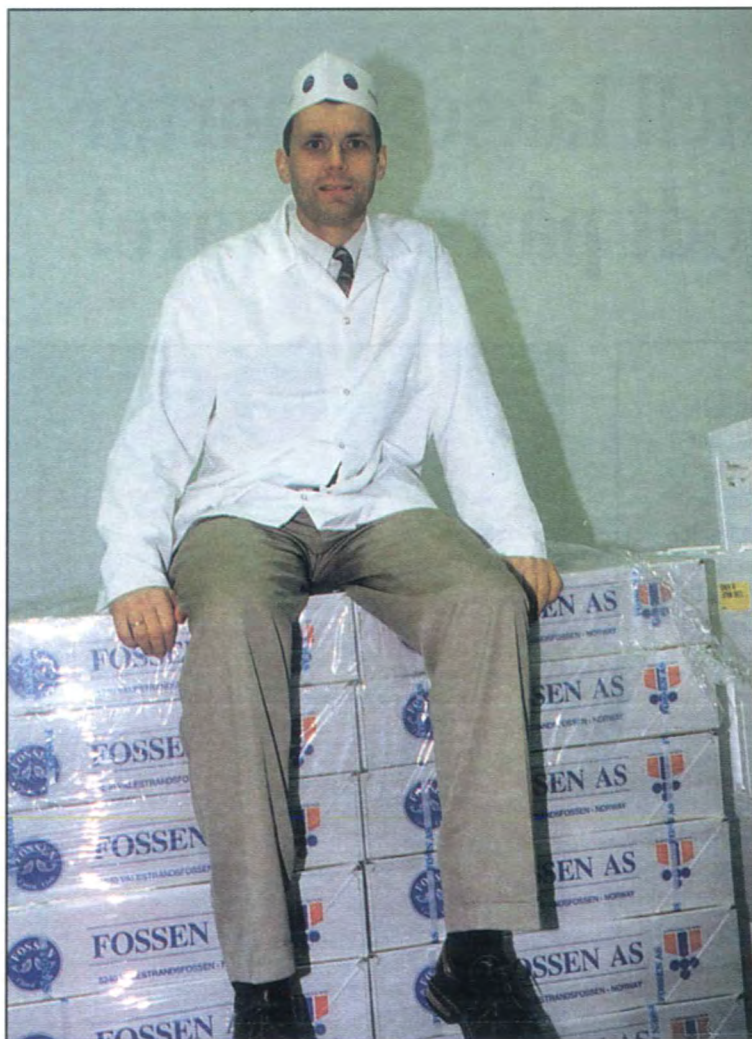
Eget råstoff, egen produksjon og eget salgsapparat hos Fossen A/S.

Fossen A/S på Valestrandfossen i Osterøy ble etablert allerede i 1973. Da hadde firmaet flere års industriell erfaring fra blant annet produksjon av selskinnsstøvletter. I begynnelsen var det kun oppdrett og salg til eksportør man satset på. I følge adm. direktør Jan-Emil Johannessen var det de svært variable prisene på fisken som førte til at familiebedriften bestemte seg for å gjøre noe med den selv. – Løsningen ble røykte og gravede produkter av laks og ørret. Vi selger overhodet ikke fersk fisk, sier Johannessen. Hele 60 prosent av produksjonen er ørret, som kommer fra egne

Nybygget på 6000 kvadratmeter sørger for kvaliteten

Adm. direktør
Jan-Emil
Johannessen
kan trygt trone på
toppen av pallen
på vei til Asia

**NORSK
FISKAR
ALMANAKK
1997**

Fiskaralmanakken for 1997 er kommet. Det er den 95. årgang. Boken inneholder oppdaterte lover og bestemmelser for seilassen, fartøyet og fisket.

Pris kr. 300,- inkl. mva.

Fiskaralmanakken 1997 kan bestilles hos:

NORSK FISKERIALMANAKK A/S

BONTELABO 2, 5003 BERGEN
TLF: 55 32 12 49. FAX: 55 51 89 84

Sendes i oppkrav til:

Navn: .....

Adr: .....

FG-2-97

nærtliggende anlegg. – Viktig for oss har vært å ha kontroll over salgsdelen og den direkte kontakten med kunden. Han vet at vi er ansvarlig for hele prosessen og slik sett er det ingen andre å skylde på om noe går galt, fremholder Johannessen.

10 millioner i overskudd

I fjor produserte Fossen A/S vel 1000 tonn ferdigvare av laks og ørret og 1.800 tonn råvarer fra egne anlegg ble tilført. Og bedriften tjener da også penger på sine nisjeprodukter. De siste årene har de sittet igjen med et årsresultat på rundt 10 millioner kroner før skatt, av en total omsetning på 80 millioner eksternt. Giganteksportørene på – stort sett pelagisk fisk og laks – har et overskudd på 30 millioner kroner av en omsetning på 1,3 milliarder kroner for sammenligningens skyld.

Sprer seg

– Vi har merket fordelene med å spre seg på flere markeder. Vi kan drive en mye jevnere produksjon. Mens de store røykeriene nede i Europa kjø-

rer på høygir de tre siste månedene i året og produserer 60 prosent av totalen, kan vi fordele produksjonen bedre. Ikke minst fordi vi er så sterkt inne med leveranser til hoteller, catering osv., mener Johannessen.

Økende marked

Fossen A/S har lagt stein på stein hele veien. Men har likevel ikke gått av veien for å investere. Senhøstes 1993 sto et 6000 kvadratmeter nybygg ferdig og alt i alt er det satset et 30-talls millioner de siste årene. Man opplever et økende verdensmarked for røykte produkter for tiden. Kina har betalingsevnen. Fossen A/S har ingen umiddelbare planer om å presentere helt nye produkter. Filosofien er å holde seg til det de kan best. Skjær i sjøen er at prisene har gått noe ned i det siste og røykte produkter betales nå med i underkant av 100 kroner kiloen ut av landet. Men prisene er tross alt mer stabile enn for fersk laks.

Størjefiske på kysten av Nordland og Troms

Det er flere som har bedt meg skrive om størjenotfisket. Særlig yngre fiskere er svært interessert i å få historien om dette fisket nedskrevet, mens det ennå er noen i live av dem som var med og deltok i dette fisket. Dette fordi det er all sansynlighet for at størja er så hardt beskattet at noe notfiske ikke blir aktuelt mer.

Kåre Laukholm

Fra midten av 1940-tallet utviklet det seg et rikt sesongfiske etter makrellstørje i deler av Nord-Norge. Men «gullalderen» for dette fisket skulle vise seg å bli kortvarig: – Det sørgelige var at da fiskerne var kommet skikkelig igang, hadde investert store summer i båt og redskaper og hadde tilegnet seg gode erfaringer med dette fisket, da var ressursene borte, skriver artikkelforfatteren, Kåre Laukholm fra Brønnøysund.

Laukholm arbeidet ved Fiskeriretterlederkontoret i Brønnøysund i nær 17 år inntil han gikk av med pensjon i 1995. Før det var han heltidsfisker i 38 år – og deltok blant annet på størjefisket i 14 sesonger inntil den ordinære fangstingen tok slutt i 1962.

Artikkelen ble første gang utgitt i «Blad av Brønnøys Historie» – Brønnøy Historielag, sommeren 1996.

Året 1962 var siste sesong at det var ordinær fangst her på Nord-Norge. På Vestlandskysten foregikk det en mindre fangsting noen år senere.

Størjenotfisket ble ingen lang tidsepoke i norsk fiskerihistorie. Dette fisket var på flere måter interessant. Det var svært spennende, og det krevde snarrådighet, dyktighet og det var også forlokkende fordi, dersom du hadde flaks og fikk være med på det store varpet, kunne du tjene mange penger på kort tid.

Selv deltok jeg i størjefisket i 14 sesonger. Jeg opplevde ikke det store varpet, men likevel var jeg med til det var slutt her på Nord-Norge.

Når jeg innledningsvis har sagt størjenotfiske, så menes det makrellstørje. Vi har også andre størjeslag her i Nord-Norge, og da tenker jeg i første rekke på seistørja (håbrann). Laksestørje har i meget sjelden grad forekommet her nord på kysten.

Makrellstørja bærer sitt navn med rette. Den har en skapelse som en kjempemakrell. Alle finner og spor er harde, nesten som stål, og skinnen er ganske hardt og glatt. Kjøttet er mørkt og vel-smakende, det ligner mye på makrell i smaken. Indrefiletten derimot har en helt annen smak, og ligner mye på dyrekjøtt.

De første årene vi drev størjefiske var levra godt betalt. Sesongen 1949 fikk vi kr. 6,- pr. kg.

for saltet lever. Det var ca. 2.5 kg lever i en middels størje. Vi saltet den i tønner, som vi solgte ved sesongens slutt.

På innvollene var det et lag med fett (ister kalte vi det). Dette fettene var meget ettertraktet av husmødrene som brukte det sammen med dyretalg når de kokte vaskesåpe, som de brukte til klesvask.

Makrellstørja har sitt tilhold i sydlige havområder, og den gyter i Middelhavet. Når den kom til Norskekysten var det på næringsvandring. Tidspunktet når den kom til kysten kunne variere fra

Størjer sløyes på Toft. Hjalmar Nilsen Toft nærmest. Ukjent fotograf. Utlånt av Jenny Karlsen.

år til år, men de fleste år var det i første halvdel av juli at den ble observert her på kysten. Da var størja mager og sulten, og var dermed rolig og lett å fange. Men bare etter en måneds tid hadde den blitt rundere og feitere, og vanskeligere å få i nota.

Den kom i tildels store stimer. Maten den søkte var vel i første rekke sild, men den tok for seg både av sei, torsk og laks som heller ikke var sjelden å finne i mavesekken når vi sløyde den.

Størja holdt en temperatur på 28°C i levende tilstand. Den størja som opptrådte her på Nord-Norge, kalte vi storstørje. Den hadde en størrelse på fra 150 kg til vel 300 kg i sløyd stand. En vanlig gjennomsnittsvekt var 160–220 kg.

Det var også en mindre størrelse som vi kalte småstørje. Den opptrådte sjelden så langt nord, men i 1949 var det betydelige forekomster på Folla. Det ble kastet på den der, men jeg er ikke kjent med at det ble tatt fangst.

I 1950 var det småstørje så langt nord som til Træna, og da ble det tatt noen få fangster her på Helgelandskysten, men siden har jeg ikke kjennskap til at den forekom her nord.

Det var hovedsakelig på Vestlandskysten at småstørja kom i virkelig store mengder, men den var langt vanskeligere å fange enn den store. Den opptrådte vanligvis i meget store stimer, og særlig de første årene i størjenotfiskets historie med små nøter, ble det sjelden fangst fordi nota måtte settes for nært inntil fisken, som da ble skremt og stakk av. Men det viste seg at når fiskerne anskaffet seg større nøter ble også denne størrelsen mulig å fange, og det ble tatt ganske store fangster.

Størrelsen på denne småstørja var helt ned fra 16 kg, men en vanlig gjennomsnittsvekt lå på ca. 50 kg i sløyd tilstand.

Bråttflak

For at fangst kunne skje, måtte størja være synlig i sjøskorpa. De aller fleste fangster ble tatt som bråttflak, da tok størja sild opp i sjøskorpa og holdt et svare leven, slo med sporen og enkelte hoppet helt opp i luften, det var så sjøspruten sto til værs. Under et slikt oppfar åt størje svimeslått sild, og da var den ideell å fange.

Stimene kunne også stripe, da gikk størja med ryggfennene ca. to-tre centimeter over vannet, og kunne gå timer i samme kurs.

Det ble tatt mange store og små kast mens størja stripte, særlig de siste årene da fiskerne fikk store nøter. Størje kunne opptre annerledes også, den kunne gå rolig i ring 1–2 meter under havflaten, men for å kunne se den da måtte det være helt havblikk. I slike tilfeller var den ganske lett å fange.

Når størja ikke gikk synlig var stormåsen til stor hjelp for fiskerne. Den kunne følge størja i timevis uten at selve fisken var synlig.

De første årene størjefisket pågikk og helt til 1950–51 var det bare inne på fjordene man jakta etter størje. Det var ingen som tenkte på å lete etter den ute på bankene, så om det var størje der ute da er det ingen som vet. Men fra 1951 og helt til dette fisket tok slutt, var det hovedsakelig ute på bankene nesten all fangsting foregikk. Bare sist i sesongene kom noen stimer inn på fjordene.

M/K «Ulmann» og M/S «Forsøk» ved kai i Åsvær. Fangsten bestod av 129 stk. størjer. År 1962.
Fotograf: Ragnar Johansen, Br.sund. Bildet er utlånt av Asbjørn Laukholm.

Når kom makrellstørja?

Når kom så makrellstørja til Norskekysten og til Nord-Norge?

Ja, derom er det delte meninger. Jeg snakket med mange gamle fiskere de første størjeårene, folk som da var 70–80 år, og som hadde drevet fiske her i distriktet hver sommer fra barnsben av. Men ingen kunne huske at de hadde sett størje tidligere.

Likevel er det yngre fiskere som mente at det sikkert hadde vært størje tidligere også, men at folk ikke hadde lagt merke til den. Denne påstanden er jeg helt uenig i, fordi med de store mengder av størje som var på fjordene i årene 1942 t.o.m. 1949, kunne en ikke unngå å legge merke til dette enten man var på sjø eller på land. Stime- ne kunne stå oppe og bryte i lange tider, og med hundrevis av måser som gasset seg med sild som størja slo i svime.

Når stime-ene sto oppe på denne måten, var det ikke trygt å komme nær med mindre båter. For dersom en størjespor traff båten med litt kraft, var den nok ikke særlig sjødyktig etterpå. Og det var ikke bare spredte forekomster når størja var i fløyt. Det var ikke uvanlig de første årene at vi så 10–15 slike bråttstimer samtidig.

Det var den kjente fiskeskipper Johan Warholm fra Brønnøysund som var den første på Nord-Norge som fanget størje med snurpenot, og hans første fangst var sommeren 1942.

Men det var nok en som fanget størje med not/garn før Warholm.

Jeg vil her gjengi en beretning jeg hørte om den ovennevnte størjefangst, og som sikkert var med på å gi Warholm et ekstra puff i å prøve å fange størje med snurpenot.

Beretningen jeg gjengir hørte jeg personlig av vedkommende, som var Trygve Kjellsand. Kjellsand bodde på Langøya i Brønnøy, der han drev et småbruk. Men han var best kjent som en meget dyktig laksefisker med kilenøter.

Et svare leven

En dag sommeren 1942, antakelig en av de første dagene i august, var det strålende vær, godt høynvær og hele familien til Kjellsand samt en leiekar var ute på marken og arbeidet med høyet for å få det i hus. Da ble de oppmerksom på at det i vågen nedenfor sjøhusene var noen store fisker som holdt et svare leven. Hele gjengen tok dette i nærmere øyesyn, men ingen hadde sett noe lignende før, og det var ingen som hadde noen anelse hva slags fisk dette var. De så at det var noen svære skapninger som rente fram og tilbake, og slo med sporen i sjøskorpa. Ja, det var dem som hoppa helt opp av sjøen.

De anså at det var lite håp om å få fanget noen av disse svære fiskene, men Kjellsand bestemte seg for å gjøre et forsøk. Han satte ett av leder-

M/K «Tunfisk» N-180-L på tur opp til Træna. Fangsten 211 stk størjer. Ukjent fotograf. Bildet er utlånt av Kristian Karoliussen, Sleneset i Lurøy.

garnene til en laksenot tvers over vågen utenfor disse fiskene. De visste ikke om de klarte å fange noen av dem, og i tilfelle det lyktes: var det da salgsvare, og kunne de få noe igjen for strevet? Alt dette gjorde at de forlot hele greia og gikk til høyonn-arbeid igjen.

Da de hadde tatt kveld, var Kjellsand nede og så på hvordan det gikk nede i vågen. Fremdeles svømte de samme skapningene der, men da var de rolige. Det så ut som om de var blitt fortrolig med å være i fangenskap.

I løpet av natten planla Kjellsand hvordan de skulle forsøke å avlive disse ukjente fiskene. Han mobiliserte hele familien og satte så enda ett ledergarn fra en laksenot like innenfor det som sto. Så dro de dette siste garnet innover vågen, og fisken svømte unna garnet. Slik fortsatte de til fiskene svømte oppover sandfjæra, og da var de klar med kroker og diverse redskaper og klarte på denne måten å avlive dem. De berget 9 stk. mens to eller tre gikk tapt.

Fremdeles var ikke Kjellsand klar over hva slags fisk dette var, men han tok kontakt med en nabo. Denne naboen kunne med en gang fortelle at det var makrellstørje han hadde fanget, og han visste også at det var menneskeføde. Han henviste Kjellsand til fiskekjøper Edvard Holm på Stortorgnes, som bodde like i nærheten.

Edvard Holm kjøpte størjene med en gang, og de ble enige om at Kjellsand skulle frakte dem til Samvirkelagets kai i Brønnøysund neste formiddag der Holm skulle ordne med mottak og veiing.

Alt gikk som avtalt med leveringen. Mens de holdt på med dette kom Johan Warholm med sin M/K «Djupevåg» til samme kai for å proviantere, da de på den tiden drev seinotfiske på Helgelandskysten.

Johan Warholm ble interessert i hvordan Kjellsand hadde fanget disse størjene, så han måtte fortelle nøyaktig hvordan det hele hadde foregått.

Warholm ble forundret over at disse store størjene hadde stått innesperret av et simpelt ledergarn i over ett døgn uten at de hadde rent gjennom det og ut i friheten. Kjellsand mente at Johan Warholm kom til Brønnøysund dagen etter med sin første størjefangst tatt med vanlig seinot på Ursfjorden, og dermed var størjefisket igang.

Warholm og hans mannskap hadde tidligere i sesongen sett rikelig med størje på samme felt som de jaktet etter seien. De hadde da også diskutert om det var mulig å fange dem i seinota, men frykten for at disse svære fiskene kom til å ødelegge nota, holdt dem fra å prøve. Men da de hørte om størjene som Kjellsand hadde fanget som hadde stått innesperret i et spinkelt landgarn et helt døgn, ble de enige om å gjøre en prøve med seinota.

Redd nota

Ved første kastet de forsøkte fikk de fangst, og det viste seg at størja var redd nota og svømte ikke gjennom den så fremt den sto grei uten kiler. Men da nota var inntatt til det begynte å bli trangt om plassen, først da begynte størja å legge på nota og gikk gjennom den.

Det første året brukte Warholm seinoten til å fangste størje med. Nota var ca. 170 favner lang og 33 favner dyp. Størje var det massevis av på alle fjordene her på Helgeland, og det var ikke vanskelig for Warholm å få fangst i nota, men problemet var å berge den. Stimene var som

regel små, fra 12–15 til 40–50 stykker. Det var sjelden at de berget mer enn 2–3 til 10 stk. pr. kast.

Måten de kunne berge flest mulig størjer på det første året med bare seinot, var at de dro inn nota til det ble trangt for størja i posen. Da kom enkelte størjer helt opp i havflata. To mann tok da lettbåten og de var utrustet med kraftige kroker som de da krøkte i fisken. De måtte få krokene så langt bak mot sporen som mulig, for så å løfte sporen fri fra havet, for da hadde de en sjanse til å klare å holde den til de ble heist ombord. Det var en virkelig tøff jobb, og det ble mange blåmerker etter slag etterhvert.

Warholm skjønnte snart at det måtte kraftigere redskaper til (fiskepose) for å berge fangsten. Men dette var jo midt under krigen så grovt snøre var ikke å oppdrive. Det eneste han fikk tak i var en del 10 kgs hampesnøre, og noe snøre av Finnmark-line som han bandt fiskepose av. Dette var nok i 1943 at han brukte den første året. Han anskaffet seg også en lettbåt, 17 fot med en 5 hk Sleiþner motor i.

Størjefeber

Det viste seg snart at den nye fiskeposen ikke var sterk nok. Størja gikk også igjennom den, men tross alt var den bedre enn seiposen. Det var ikke før i 1946 at han laget fiskepose av 16 kgs hampesnøre, og den holdt. Fangstene ble med en gang bedre. Da det viste seg at dette fisket ga et meget godt utbytte, var det flere som anskaffet seg størjenøter, så i 1949 var det 5–6 bruk her i Brønnøy. Alle disse gjorde det godt og hadde store lotter, da det hadde vært størje i massevis i flere år på rad. Og da grep størjefebere for alvor fiskerne på Helgeland. Alle ville delta i dette eventyrfisket, og de aller fleste som hadde båter over 40 fot anskaffet seg størjenot, eller leide seg not.

Bare her i Brønnøysund og Brønnøy var det 20 notbruk som deltok i størjefisket i 1950. De nøtene som da ble anskaffet var laget av mer storbent samlelin, 6–7 omfar, og kraftig fiskepose. Vanlig størrelse på nøtene var da ca. 190–200 favner lang, og vel 30 favner dyp.

Sesongen 1950 ble en meget dårlig sesong her på Nord-Norge. Størja kom meget sent inn på fjordene. De første fangstene ble tatt ca. i midten av august, og det var bare små fangster. Det kan tyde på at størja var kommet tidligere, men oppholdt seg ute på banken før den kom inn på fjordene, slik den gjorde senere år.

For mange av fangerne ble dette en stor skuffelse, og da flere hadde satt seg i betydelig gjeld for å ruste ut båt og bruk, så det ikke lyst ut. Men fiske er nå en gang slik.

Det viste seg snart at båtene under 50 fot var dårlig egnet til dette fisket. Det var for liten plass ombord både til redskap og til fangst. Boforholdene var også for små og usanitære. 8–9 mann skulle oppholde seg i lugarer som var beregnet til 5–6

mann, og uten toalett/vaskerom. I lugaren måtte en koke/lage mat, spise, oppholde seg og sove.

De minste notefartøy hadde som regel et fast hjelpefartøy. Disse hjelpefartøyene var i størrelsen 40–45 fot, og i tillegg hadde slike notlag som regel 2 lettbåter på 16–18 fot med motor. De største notfartøyene hadde 2–3 lettbåter, og som regel hadde en av disse kraftig motor.

Havfiske

Det var etter at størjefisket ble til et havfiske at det ble tatt hjelpefartøy i bruk. Dette fordi fangstene var langt større ut på bankene enn på fjordene. Notbåtene på 50–55 fot hadde ikke plass til mer enn nota og ett hundre størjer. Derfor var det nødvendig å ha hjelpefartøy både til å holde notefartøy under alle forhold mens nota ble tatt inn, og til å ha deler av fangsten i når en fikk store kast.

Det som gjorde at de minste båtene ble tatt til dette fisket, var at de første årene størjenotfisket foregikk, var all fangsting bare inne på fjordene like i nærheten av heimene. Men etter 1950 ble størjenotfisket også et havfiske, og flåten søkte etter størja og tok fangster opp til 90–100 mil av land. Bare en liten del av fangstingen foregikk inne på fjordene etter den tid.

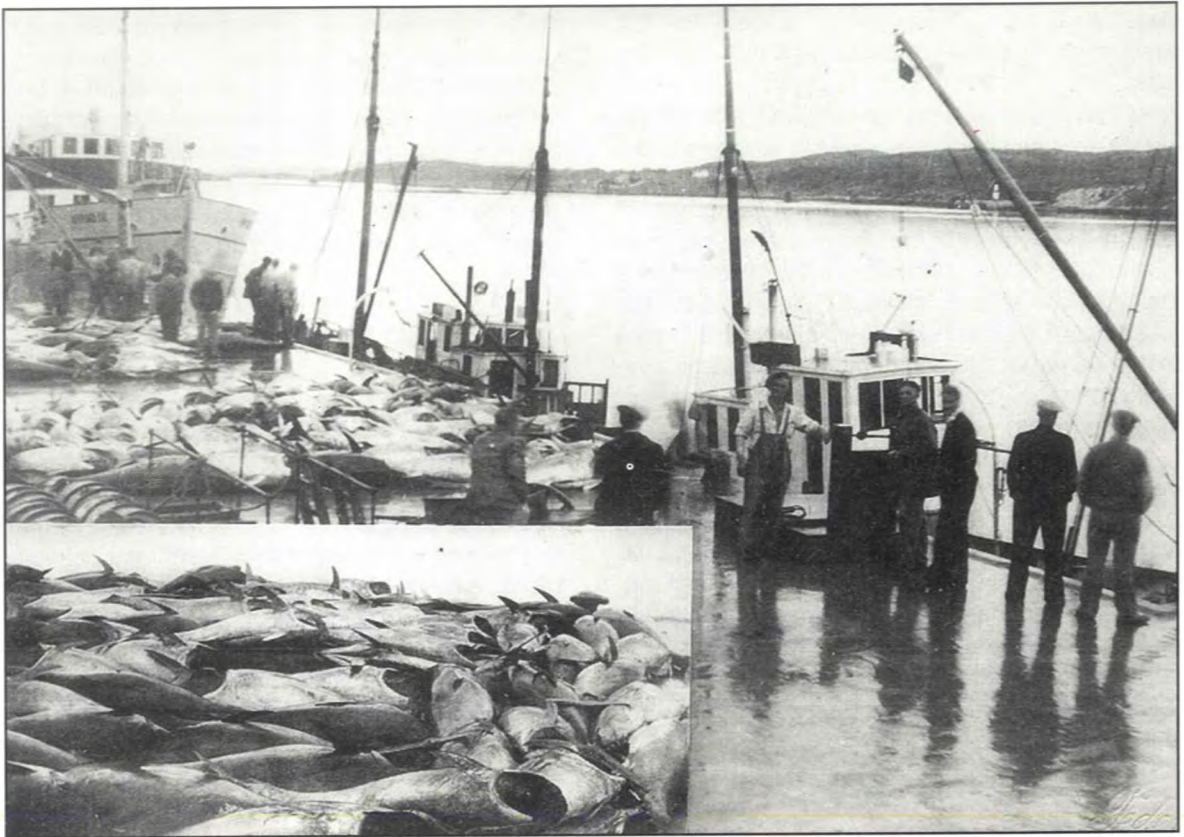
Den mest høvelige båtstørrelse viste seg å være 60–70 fot, med kraftig motor, og godt utstyr til notfisket. De siste år ble også kraftblokk tatt i bruk, som var til stor fordel da inntaking av nota med kraftblokk bare tok halvparten av tida mot vanlige notruller som tidligere ble brukt.

Men da hadde nøtene blitt langt større. De som hadde god plass ombord hadde de siste årene nøter på 400 favner lang, og 50–60 favner dyp. Disse nøtene ga en langt bedre fangsteffekt enn mindre nøter.

Etter 1950 foregikk vel 80–90% av størjenotfisket utenfor kysten og på bankene på strekningen fra Sklinnabanken til Føgeløybanken utenfor Troms. Det viste seg også at stimene var større ute på havet enn inne på fjordene. De største fangstene på fjordene som jeg kjenner til lå på fra 100–130 stk., mens ute på havet var det ikke sjelden at fangsten var på 150–200 stk. Den største fangst (kast) her i Nord-Norge som jeg kjenner til, ble tatt av «Trænabanken» av Træna utenfor Ytterholmen i 1961, og var på 301 stk. Da hadde dette fartøyet både fiskepose av nylonsnøre og de hadde anskaffet kraftblokk. Begge disse investeringene medvirket sikkert til at de klarte å berge så stort et kast.

Ellers kan jeg nevne at «Tunfisk» hadde to store kast, på 211 og 253 stk. Det er sikkert flere som hadde kast over 200 stk, men jeg har ikke kjennskap til alle.

Jeg vil også nevne at mange store kast gikk tapt. Årsaken kunne være forskjellige grunner. Enkelte ble overrasket av dårlig vær, men de aller fleste tap var nok at fiskeposen revnet av for stor fisketyngde og manglende erfaring.

Størjefangster leveres i Brønnøysund på dampskipskaien. Nærmest M/K Djupevåg N-1-BD. M/K «Fiskeren» N-6-BR lenger bort. Ved vekta nærmest, til venstre Birger Sæthre, til høyre Albert Storvik. Fotograf: Pedersen, Brønnøy. Bildet er utlånt av Inger Johansen.

Eget salgslag

De første årene når størjefisket pågikk, til og med 1949, var det fritt salg/kjøp av størje. Prisene disse årene lå fra 1.20 til 1.70 kr. pr. kg, men høsten 1949 ble det dannet et eget størjesalgslag som trådte i funksjon sesongen 1950 og ble avviklet i 1967. Dette størjesalgslaget var en samordning mellom følgende salgslag: Hordaland Fiskesalgslag, Sogn og Fjordane Fiskesalgslag, Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag og Norges Råfisklag, og de hadde sitt sete i Bergen. I tillegg til representanter fra de nevnte salgslag var det også en mann fra størjefangerne med. Fra Helgeland var Johan Warholm med i en periode, etterfulgt av Nils Nergård fra Vevelstad.

Salgslaget fastsatte en minstepris ut fra det som markedet var villig til å betale. Ettersom jeg husker ble det utbetalt en forskuddspris og senere et etterskudd/utjevning etter sesongens slutt. Det ble videre opprettet dirigeringskontor langs kysten, og her i Nord-Norge var det slike kontor bl.a. i Rørvik, Svolvær og i Tromsø. Fangerne meldte sine fangster til disse kontorene, som da dirigerte dem til interesserte kjøpere. Dette var en veldig grei ordning, og når en kjøper var blitt tildelt en fangst, sørget han for å ha en arbeidsgjeng klar for å ta seg av sløyningen. Selvfølgelig måtte fangerne betale for denne jobben, men det gjorde de gladelig, for sløyning var både et tungt og krevende arbeide.

Størja ble for det meste eksportert til Italia, både som fersk, iset i jernbanevogner og som frosset hel. De aller siste årene ble det også eksportert en del til Japan.

Når en i ettertid ser tilbake på den forholdsvis korte perioden størjefisket pågikk, kan en stille seg spørsmålet om dette, som så ut til å bli et eventyrfiske, var et gode eller en skuffelse for fiskerne her i Nord-Norge. Svaret må bli delt. For mange ble det en stor skuffelse. Det var en god del fiskere som startet dette fisket med stor optimisme, som ikke fikk det til og som hadde direkte tap på driften. Men i store trekk så skiller størjefisket seg ikke ut fra annet notfiske: noen får det til, andre ikke.

En ting er sikkert: Det var det mest spennende og interessante fisket jeg har vært med på i de 38 årene som jeg deltok som helårsfisker.

Av de 20 bruk fra Brønnøy som deltok i 1950, var det bare 5 som var med i avslutningen de to siste årene.

Lurøy og Træna

Rana Blad hadde den 27. juni 1994 en artikkel om størjefisket på Helgeland basert på intervju med Kristian Karoliussen, eier og skipper på M/K «Tunfisk» av Lurøy. I denne artikkelen blir størjefisket betegnet som eventyrfiske, også kalt «gullalderen». Dette kan jeg delvis være enig i. Det

var særlig fiskerne fra kommunene Lurøy og Træna som virkelig fikk det til med størja, og for enkelte må det nok betegnes som gullalderen. Det sørgelige var at da fiskerne var kommet seg skikkelig igang, hadde investert store summer i båt og redskaper og hadde tilegnet seg gode erfaringer med dette fisket, da var ressursene borte.

Det var også andre måter størja ble fanget på. Den ble også tatt med harpungevær og juksa. De første årene jeg deltok i størjefisket var det ganske mange båter som var her på Helgeland med harpungevær. Det var båter i størrelsen 30–35 fot, og med to manns besetning. Under gunstige værforhold lå dagsfangstene på fra 2 til 7–8 stykker. Dette var for det meste båter fra Møre og Trøndelag. Men etter 1950 var det ingen som deltok med harpungevær lenger.

Under det rike sildefiske med drivgarn i Vestfjorden under og like etter krigen, ble det tatt en del størje på juksa, men også dette fisket ble slutt etter at notfisket for alvor tok til.

Avslutning

Jeg har her i korthet forsøkt å gi en skildring av størjefisket her i Nord-Norge slik jeg opplevde og husker at det foregikk. Hensikten med denne epistel er at den yngre generasjon kan få et lite innblikk i hvordan dette fisket foregikk.

Jeg vet at det i fiskerikretser snakkes mye om størjefisket, og jeg har stadig fått spørsmål om mange ting vedrørende dette fisket. Derfor bestemte jeg meg for å prøve å få det viktigste nedskrevet.

Under dette arbeidet har jeg vært nødt til å kontakte flere, ikke bare eldre størjefiskere, men også andre som hadde god kjennskap til forskjellige ting som knyttet seg til dette fisket. Alle som jeg har hatt kontakt med har vært enestående samarbeidsvillige og bidratt med de opplysninger de hadde, og jeg vil med dette få rette en hjertelig takk til samtlige som jeg har kontaktet og deres velvilje til samarbeid.

Bruk og fartøyer fra Brønnøysund og Brønnøy som deltok i størjenotfiske i 1950

Fartøy	Skipper	Noteier
M/K «Djupevåg»	Harald Warholm	Johan/Harald Warholm
M/K «Sigfred»	Arne Iversen	Ole Iversen
M/K «Astri Ormøy»	Georg Ormøy	Georg Ormøy
M/K «Jarl»	Hans H. Johansen	Brødrene Johansen
M/Kr «Sjøleik»	Kristian Warholm	Brødrene Warholm
M/K «Asle»	Arne Saltermark	Arne Saltermark m.fl.
M/Kr «Solglimt»	Roald Ebbesen	Brødrene Ebbesen
M/Kr «Erna»	Birger Rødhyll	Brødrene Rødhyll
M/K «Alf Jan»	Jørgen Horn	JørgenHorn m.fl.
M/K «Fiskaren»	Johan Storøy	Storøy
M/K «Snefjell»	Karl Utvik	Karl Utvik
M/K «Liv»	Gudmund Engen	G.Engen m.fl.
M/K «Ullman»	Otto Iversen	Otto Iversen
M/Kr «Forsøk»	Kåre Laukholm	Brødrene Laukholm
M/Kr «Lomstind»	Terje Skipsfjord	Terje Skipsfjord m.fl.
M/K «Mikal Mjåvatn»	Harald Torgnes	Brødrene Jakobsen
M/Kr «Krystad»	Birger Paulsen	Birger Paulsen m.fl.
M/Kr «Havørn»	Greger Ebbesen	Greger Ebbesen m.fl.
M/K «Årvak»	Julian Johnsen	Julian Johnsen m.fl.
M/K «Arthur Bakke»	Henrik Danielsen	Randolf Johansen

Brønnøysund 29.07.96
Kåre Laukholm

Norges Fiskerier 1996

Mengde og verdi av de viktigste fiskesorter i rund vekt.

Fiskesorter	Kvantum i tonn				Verdi i 1.000 kr			
	1993	1994 *)	1995 *)	1996 *)	1993	1994 *)	1995 *)	1996 *)
Lodde.....	530.401	113.393	27.700	206.000	291.072	62.492	15.700	114.600
Øyepål ²⁾	102.766	91.689	118.100	103.000	56.593	53.173	69.500	58.100
Kolmule ²⁾	199.981	226.235	261.400	356.100	106.244	138.801	172.200	218.800
Tobis.....	101.519	167.918	263.500	160.700	56.620	104.842	172.600	98.800
Hestmakrell.....	128.341	94.648	96.100	15.600	90.277	76.817	97.600	38.600
Makrell.....	223.871	260.042	202.100	136.500	538.049	629.368	696.500	1.053.600
Sild.....	352.240	538.579	686.600	758.000	465.036	735.534	982.000	1.449.300
Brisling.....	47.038	43.834	41.000	59.100	42.950	52.625	45.000	58.200
Sum lodde, makrell, sild etc.	1.686.157	1.536.338	1.696.500	1.795.000	1.646.841	1.853.652	2.251.100	3.090.000
Torsk ³⁾	275.239	373.409	366.000	359.000	1.978.448	2.788.945	2.808.500	2.519.000
Hyse ³⁾	43.931	73.724	80.200	97.100	253.329	431.073	442.300	479.100
Sei.....	188.365	189.022	218.900	222.000	583.065	629.461	893.900	823.300
Brosme.....	26.792	20.376	18.700	19.500	159.234	125.784	129.300	130.400
Lange/blålange.....	19.953	18.873	19.100	19.500	190.126	202.182	203.100	183.200
Blåkveite.....	14.786	13.460	14.100	16.700	189.062	181.812	220.500	268.900
Uer.....	32.974	27.334	22.400	28.300	126.550	125.086	110.900	150.300
Strøm- og vassild.....	8.480	6.189	6.400	6.800	24.528	16.332	19.200	21.700
Andre og uspes. fiskesorter.....	56.656	30.775	26.600	24.600	436.978	288.481	257.500	238.100
Sum torskfisk etc.	667.176	753.162	772.400	793.500	3.941.320	4.789.156	5.085.200	4.814.000
Krabbe.....	1.642	1.813	1.800	1.900	10.427	11.141	11.800	13.600
Hummer.....	28	30	34	30	3.451	3.829	4.500	3.900
Sjøkreps.....	211	234	166	187	8.700	9.694	7.100	8.200
Reke.....	48.956	38.155	39.100	41.100	605.048	630.339	774.300	621.200
Skjell.....	10.270	8.074	7.400	100	52.514	50.782	36.000	600
Sum skalldyr og skjell ..	61.107	48.306	48.500	43.317	680.140	705.785	833.700	647.500
Total.....	2.414.440	2.337.806	2.517.400	2.631.817	6.268.301	7.348.593	8.170.000	8.551.500
Tang og tare.....	169.600	185.065	185.000	173.200	26.964	34.782	29.200	27.500
Total inkl. tang og tare ..	2.584.040	2.522.871	2.702.400	2.805.017	6.295.265	7.383.375	8.199.200	8.579.000

*) Foreløpige tall. (Inneholder noen estimerte tall.)

¹⁾ Norsk fiske utenfor det nord-østlige og det nord-vestlige Atlanterhav er ikke inkludert.

²⁾ Prisavtale art.

³⁾ Norske fartøyers fiske på kjøpte russiske kvoter er inkludert i tallene.

(Omregnet med norske omregningsfaktorer.)

Fangst levert i Norge av utenlandske fartøy

	Kvantum i tonn				Verdi i 1.000 kr			
	1993	1994 *)	1995 *)	1996 *)	1993 *)	1994 *)	1995 *)	1996 *)
Lodde, makrell, sild etc.	103.106	69.436	88.800	136.200	147.745	127.214	235.000	537.000
Torskfisk etc.	117.790	136.164	162.800	156.300	670.393	825.043	988.300	817.200
Skalldyr og skjell.....	12.583	6.641	11.200	8.600	98.038	59.114	112.200	85.200
Total.....	233.479	212.241	262.800	301.100	916.176	1.011.371	1.335.500	1.439.400

J. 8/97

(J. 68/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om bruk av sorteringsristsystem i fisket ved bruk av torske-trål (135 mm maskevidde).

J. 9/97

(J. 98/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske etter lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen i sesongen 1996 – 1997.

J. 10/97

(J. 236/96 UTGÅR)

Forskrift om endring forskrift om regulering av fisket etter makrell første halvår i 1997.

J. 11/97

(J. 140/96 OG J. 237/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske etter sild i Nordsjøen, innenfor grunnlinjen på kyststrekningen klovningen – Lindesnes, Skagerrak og vest av 4° v i 1997.

J. 12/97

Forskrift om fastsetting av kvotefaktorer i ringnotgruppen ved fisket etter sild i Nordsjøen, Skagerrak og vest av 4° vest i 1997.

J. 13/97

(J. 2/96 UTGÅR)

Regulering av fiske etter torsk med konvensjonelle redskap nord for 62° i 1997 – godkjenning av fartøy i gruppe II.

J. 14/97

(J. 7/97 UTGÅR)

Endring av forskrift om fastsetting av kvotefaktor i ringnotgruppen og trålgruppen ved fiske etter norsk vårgytende sild i 1997.

J. 15/97

(J. 4/97 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 1997.

J. 16/97

(J. 11/97 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske etter sild i Nordsjøen, innenfor grunnlinjen på kyststrekningen klovningen–Lindesnes, Skagerrak og og Vest av 4° V i 1997.

J. 17/97

(J. 13/94 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift av 26. Juli 1993 om oppgaveplikt for fiske- og fangstfartøy.

J. 18/97

Forskrift om fastsetting av maksimalkvote i fiske etter kolmule i EU-sonen i 1997.

J. 19/97

(J. 13/96 UTGÅR)

Lisens for fiske i EU-sonen i 1997.

J. 20/97

Forskrift om forbud mot å fiske norsk vårgytende sild om dagen i Norges økonomiske sone sør for 67° 30' N i 1997.

J. 21/97

Forskrift om utsatt iverksettelse av forbudet mot å fiske norsk vårgytende sild med not om dagen i Norges økonomiske sone.

J. 22/97

Retningslinjer for tildeling av kontraheringstilskudd ved innenlandske leveringer av fiskefartøy.

J. 23/97

Forskrift om regulering av fiske etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark i 1997.

J. 24/97

Forskrift om samanslåingsregionar innanfor einingskvoteordninga for torsketralarflåten.

J.25/97

Forskrift for tildeling av tilskudd til bygging og kjøp av brukte fiskefartøy i Finnmark i 1997.

J. 26/97

(J. 21/97 UTGÅR)

Forskrift om iverksettelse av forbudet mot å fiske norsk vårgytende sild med not om dagen i Norges økonomiske sone.

J. 27/97

(J. 26/97 UTGÅR)

Forskrift om iverksettelse av forbudet mot å fiske norsk vårgytende sild med not om dagen i Norges økonomiske sone.

J. 28/97

(J. 144/94 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske i fiskevernsonen ved Svalbard.

J. 29/97

(J. 122/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske i Svalbards territorialfarvann og indre farvann.

J. 30/97

(J. 63/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift for forvaltning av sel på norskekysten.

J. 31/97

Forskrift om stopp i fisket etter sei nord for 62° N i 1997.

J. 32/97

Forskrift om samanslåingsregionar innanfor einingskvoteordninga for torsketrålarflåten.

J. 33/97

(J. 232/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket etter sei sør for 62° N i 1997.

J. 36/97

(J. 199/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om rekeetråling – stenging av områder i Barentshavet, på kysten og i fjordene av Finnmark, Troms og Nordland.

J. 232/96

(J. 168/96 UTGÅR)

Forskrift om regulering av fisket etter sei sør for 62° N i 1997.

J. 233/96

Forskrift om regulering av fisket etter uer i fiskevernsonen ved Svalbard i 1997.

J. 234/96

Forskrift om regulering av fisket etter uer i norges økonomiske sone i 1997.

J. 235/96

Forskrift om regulering av fisket etter uer i Svalbards territorialfarvann og indre farvann i 1997.

J. 236/96

(J. 210/96 UTGÅR)

Forskrift om regulering av fisket etter makrell første halvår i 1997.

J. 237/96

(J. 92/96 UTGÅR)

Forskrift om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen, innenfor grunnlinjen på kyststrekningen klovningen–Lindesnes, Skagerrak og vest av 4° V i 1997.

J. 238/96

(J. 134/96 UTGÅR)

Forskrift om regulering av fiske etter reker i Nafo-området i 1997.

J. 239/96

(J. 226/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 1997.

J. 240/96

(J. 239/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 1997.

J. 1/97

(J. 161/95 UTGÅR)

Forskrift om ikrafttredelse av § 7b og § 9 i forskrift om trålfrie soner og fleksible områder utenfor 12 N. mil fra grunnlinjene ved det norske fastland.

J. 3/97

(J. 225/96 UTGÅR)

Instruks for føring av fangstdagbok.

J. 4/97

(J. 240/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 1997.

J. 5/97

(J. 106/89 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om tvangsmidler etter kapittel IV i lov om oppdrett av fisk, skalldyr m.v.

J. 6/97

Forskrift om rapporteringsplikt for trålere som fisker sei nord for 62° N i 1997.

J. 7/97

(J. 82/96 UTGÅR)

Forskrift om fastsetting av kvotefaktor i ringnotgruppen og trålgruppen ved fiske etter norsk vårgytende sild i 1997.

Vekst gjennom krise?

Offentlige programmer som brannslukking eller strategisk idéutvikling i fiskerinæringa

Bernt Aarset

Norges Fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø

Denne artikkelen er et resultat av prosjektet «Organisasjonsmodeller for havbruk». Bernt Aarset samarbeider med Abraham Hallenstvedt i prosjektet som primært er finansiert av PUSH. Hovedmålet er å analysere ny næringsvirksomhet.

Bernt Aarset.

Det er et faktum at dramatiske svingninger i tilgangen på enkelte arter de siste årene har gitt alvorlige konsekvenser for grupper av fiskere. Slike fall i viktige ressurser følges ofte opp av mer eller mindre koordinerte programmer og annen innsats fra myndighetenes side etter påtrykk fra næringsorganisasjoner eller lokale og regionale politiske organ. Interessen rundt slike programmer er gjerne størst når det kan refereres direkte til en vanskelig næringsmessig situasjon. Seinere har kanskje situasjonen normalisert seg, enten ved at det igjen er vekst i ressursen, eller ved at ressursen har stabilisert seg på et lavt nivå og aktørene derfor har blitt nødt til å velge nye livstilpasninger. Spissformulert er altså temaet her om offentlige programmer bare har symbolsk betydning gjennom å signalisere egasjement i en vanskelig situasjon for å «sukre pillen» for de som likevel skyves ut, eller om programmene virkelig har praktisk betydning.

To fiskerier som gjennomgikk dype kriser på 1980-tallet var drivgarnfisket etter laks og kystfisket etter torsk (figur 1). Drivgarnfisket etter laks ble forbudt i 1986, og var totalt avsluttet fra og med 1989. Fangstene i kystfisket etter torsk var, etter flere dårlige år, på et historisk bunnivå i 1990. Selv om laksefisket i nasjonal sammenheng var lite i forhold til torskefisket, var det viktig nok for de deltagende fiskerene og kommunene

hvor dette foregikk. Krisen i den tradisjonelle virksomheten utløste i denne perioden oppmerksomhet om to alternative produksjonssystemer, og nettopp oppkomsten av alternative løsninger som havbeite og torskeoppdrett brukes her til å illustrere forbudet mellom næringsmessig krise, offentlig stragiutvikling, og muligheter for endring og ny virksomhet.

Hva kjennetegner alternativene «havbeite» og «torskeoppdrett»?

Både havbeite og torskeoppdrett er gamle ideer med røtter tilbake til havforskningas barndom i forrige århundre. Alternativene fikk ny oppmerksomhet på 1980-tallet, der begge hadde kobling til forskningsmiljø og begge var fundert på en forståelse av næringsmessige kriser.

Mens havbeite er basert på et prinsipp om at organismen skal være en fase i kultur før den slippes fritt og inngår i et enten eksklusivt eller ordinært fiske, er torskeoppdrett basert på at fisken er

i kultur siste perioden før slakting, uansett om den har opprinnelse som levendefanget villfisk eller som produkt fra et klekkeri.

Revitalisering

Revitaliseringen av ideen om havbeite i Norge midt på 1980-tallet ble utløst av fem adskilte forhold. Forbudet mot drivgarnfisket etter laks i 1986 berørte de fem kommunene Frøya, Vikna, Træna, Røst og Vega spesielt hardt. Politisk ledelse i kommunene engasjerte seg i saken, og tok blant annet kontakt med Norges Fiskarlag. Myndighetenes respons på dette engasjementet var et løfte om en utredning av mulighetene om fremtidig næringsvirksomhet basert på havbeite. Torskekrisa i 1989–90 bragte ytterligere en belastning på kystkommunene, og styrket dette løftet. Gjennombrudd innen forskningen på oppdrett av torskelarver fjernet de største tekniske barrierene mot ideen om å styrke torskens naturlige rekruttering gjennom utsetting. Tradisjonelle industrielle tilpasninger på kysten var allerede utfordret av suksessen i lakseoppdrettsnæringa. Lakseoppdrettsnæringa supplerte også ny teknologi og kunnskap. I tillegg tiltrakk endringer i et nokså fastlåst og rigid institusjonelt system på denne tida oppmerksomhet fra nye aktørgrupper, og trakk ytterligere oppmerksomhet mot nye produksjonsalternativer.

En prosess som begynte med en politisk mobilisering i 1986 for å oppnå bedre forhold for en liten gruppe fiskere i fem kommuner ble omsatt til omfattende offentlige bevilgninger til et forsknings- og utviklingsprogram for å utvikle en ny havbeitenæring. Programmet ble iverksatt i 1990.

Ny «impuls»

For torskeoppdrett som ny «impuls» var situasjonen ganske annerledes. Torskeoppdrett hadde i lang tid vært en idè blant forskere og en viktig «marin art» i en rekke forskningsprosjekter. Produksjonskostnadene for torskeyngelen var imidlertid aldri blitt så lave at denne produksjonen ble et attraktivt alternativ for kommersielle interesser. Ettersom fangstene minket utover på 1980-tallet steg torskeprisene, et forhold som i seg selv endret enkle kalkulasjoner om hva en kunne få ut av en begrenset mengde fisk. I tillegg økte problemene og konkursfrekvensen i den tradisjonelle lakseoppdrettsnæringa, noe som førte til lettere tilgang til billig produksjonsutstyr. Myndighetene behandlet søknader om konsesjon for torskeoppdrett etter oppdrettsloven, men de utformet også et alternativt og enklere regelverk for fiskere som ville lagre og føre opp sine egne fangster i merd. Til sammen omlag 300 konsesjoner ble tildelt i løpet av et par år. I tillegg fikk denne gruppen også enklere vilkår for omsetting av fisk via Norges Råfisklag.

Igjen var det altså prosesser motivert av krise som la grunnlaget for de nye ideene og den politiske oppfølgingen.

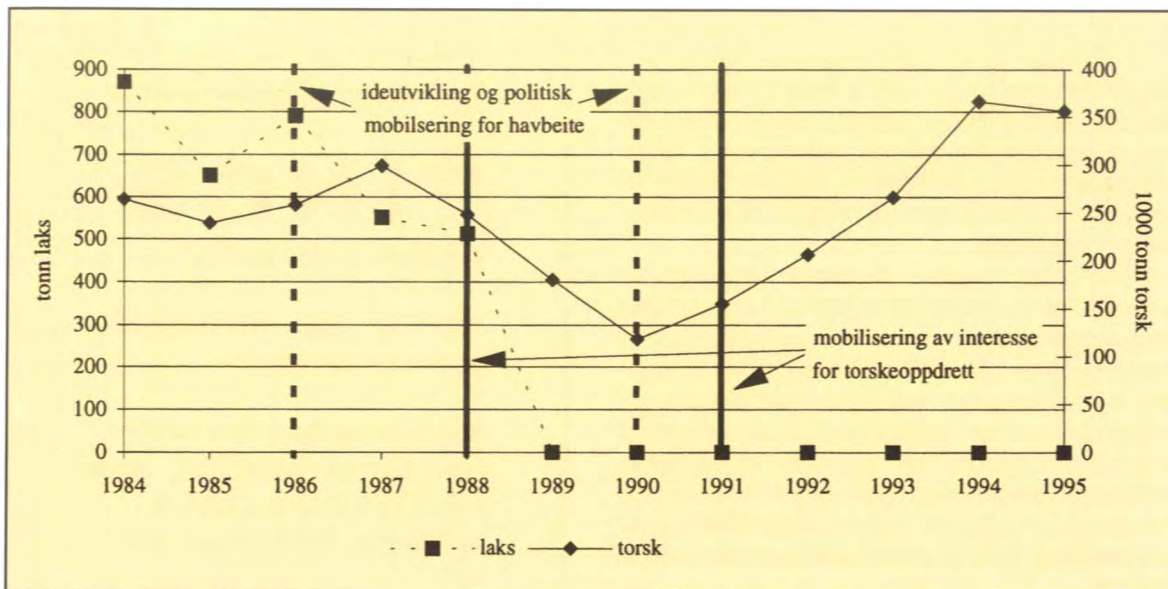
Sammensatt

Sosiale endringsprosesser er sammensatte. Krise kan synes som en forutsetning for at slike prosesser i det hele tatt skal komme igang ved at de gir aktørene motivasjon til å tenke annerledes enn vanlig. Rektor Tove Bull ved Universitetet i Tromsø sa i et debattprogram på NRK nylig at når det går dårlig med Norge, går det godt med universitetene – og vice versa. Det er flere årsaker til dette, og én er at når økonomien skranter og etablerte produksjonsprosesser ikke kaster av seg overskudd som før, søkes det etter nye løsninger. Forskning og finansiering er viktige forutsetninger for disse endringsprosessene, men i den grad disse prosessene initieres av krise vil kapitaltilgangen fra næringa («brukerne») være begrenset. Det offentlige har med andre ord en oppgave her. Problemet – slik det utviklet seg i mine to eksempler – er som Bulls kommentar til universitetenes posisjon; når ressursen viser tegn til bedring forsvinner motivasjonen (både økonomisk og politisk) til å tenke nytt. Aktørenes energi rettes forståelig nok mot det som er kjent og som gir avkastning. Også offentlige systemer gir så raskt etter med henvisning til at det «ikke er interesse» for disse alternativene.

Forløpet til den offentlige satsingen på havbeite og torskeoppdrett

Både bakgrunn for og organisering av de to produksjonsalternativene var av ganske forskjellig karakter. Mens havbeite tok form av et formelt FOU-program, var satsingen på torskeoppdrett mer uformell og knyttet til tilrettelegging og modifisering av rammevilkår og organisering av enkelte FOU-prosjekter.

For havbeite sin del sto næringsaspektet sterkest i forbindelse med det politiske forarbeidet og i utarbeidelsen av innholdet i programmet. At programmet skulle ende ut i «næring» var av betydning for å få det etablert. I årene som er gått etter at programmet ble etablert har torskefangstene økt praktisk talt hvert år. Laksefiskerne har foretatt andre livstilpasninger og utgjør ikke lenger noen politisk pressgruppe. Et drivgarnfiske etter havbeitelaks er ikke blant de framtidige mulighetene. Potensielle næringsaktører er med andre ord enten ekskludert (laks) eller har nok med tradisjonell virksomhet (torsk). Ingen aktør har for alvor involvert seg i havbeite. For torskeoppdrett fulgte en lignende utvikling. I den tidlige fasen da tilgangen til ressursen var på det laveste, var interessen for dette alternativet på det sterkeste. Da var også restriksjonene sterkest. Større anlegg hadde problemer med å få tak i levende fisk for oppfôring. Ettersom fisket tok seg opp

Figur 1: Sammenhengen mellom oppfisket kvantum i drivgarnfiske etter laks og kystfiske etter torsk, fra 1984 til 1995, og tidsrommet for forberedelse og utvikling av nye programmer og tiltak i fiskerinæringa (Kilde for fangstdata er Statistisk Sentralbyrå og Havforskningsinstituttet).

igjen ble tilgangen på fisk lettere, men nå var også interessen for dette produksjonsalternativet mindre. Ikke mer enn omlag 10% av de tildelte konsesjonene var på et tidspunkt i bruk.

Det kan synes som om det er viktigere at myndighetene gjør noe, enn hva de gjør. Programmene og tiltakene er ikke etablert for at de skal fungere i næringsmessig forstand, men for at de skal symbolisere nytenking i påvente av naturen skal gjenvinne produksjonsevne, eventuelt lette de politiske omkostningene ved å måtte ekskludere en gruppe aktører. Med andre ord brannslukking framfor strategiutvikling.

Alternativ strategiutvikling innenfor fiskerinæringa

To alternativer står fram her for utviklingsarbeid innenfor fiskerinæringa: en *vedlikeholdsstrategi* der energi rettes mest mot å gjøre det en alltid har gjort, bare stadig litt bedre enn før. Den andre *innovasjonsstrategien* er å gi slipp på dette for å tilpasse næringa til idealene fra den teknisk-industrielle sektoren – idealer som allerede er på rask frammarsj også i deler av fiskerinæringa. Spørsmålet er så om det finnes et tredje alternativ – et alternativ som innebærer nyskaping uten å avvike fiskerinæringa som en virksomhet på kysten – og kan forskning bidra med noe her?

I andre deler av norsk næringsliv – som det vi kjenner som den teknisk-industrielle sektoren – jobber bedrifter, næringsorganisasjoner, forskningsinstitusjoner og det politisk-administrative apparat sammen om framtidige strategier. Enhver prosess eller produksjonssyklus har en viss varighet. Industriens primær oppgave i denne logikken er å rasjonalisere produksjonsprosessen og forrente den kapitalen som er investert. Mens industrien fortsatt tar ut fortjenesten fra forrige strategiske sat-

sing allierer næringsorganisasjonene og institusjonene seg for å forberede neste satsing. Når forrige utviklingsinnsats går mot sin naturlige avslutning ligger nye planer klar for kompetanse, aktører og kapital, og kun iverksettingen ligger igjen.

Lokal tilpasning

Strategier for næringsutvikling innen fiskerinæringa burde være uavhengig av den aktuelle bestandssituasjonen. Strategiene burde være opptatt av å kanalisere midler til områder som dreneres for ressurser i perioder hvor alle investeringer rettes mot å håndtere store volum, slik situasjonen ofte blir når fornybare naturressurser øker i tilgjengelighet. Det er nettopp nå, når torskeressursene er voksende, at vi kan legge rammer for et framtidig havbeite og torskeoppdrett. Et stikkord for slike strategier er *lokal tilpasning*. Så lenge torskeressursen forvaltes som en enhetlig bestand innenfor en samlet TAC, så kan den utbli eller forsvinne fra en fjord eller en region selv om denne øker på nasjonal basis. Et av funnene fra utsettingsprogrammene med torsk er at utsatt torsk beveger seg reelt lite. Et lokalt fiske basert på utsatt fisk er med andre ord en mulighet, men dette innebærer en beskyttelse av retten til å fiske på den utsatte fisken. Et neste stikkord er *finansiering*. I disse gode dager hvor også det som omtales her som lokale fiskere fisker i et kvotebelagt fiske i et nasjonalt område, kan det settes av penger til et havbeitefond administrert av de samme fiskerne.

Omsetning

Avgrensningen kan nettopp være styrkingen av et lokalt fiske ved utsettinger. Et siste stikkord er

omsetning. I et slikt lukka og avgrenset fjordfiske vil muligheten til å koble fangstledd og omsetningsledd være bedre, ved at fiskerne eier anlegget som kjøper og produserer fisken, eventuelt ved at den som eier bruket også er med å dekke kostnadene ved utsettingene. På den måten vil det være en rimelig kontroll med hvem som fangster på ressursen.

Mens andre industrier involverer forskninga for å utvikle innovasjoner som grunnlag for framtidig næringsvirksomhet, så organiseres forskning inn i fiskerinæringa primært for å presse ned kostnader og rasjonalisere produksjonsprosessen, en virksomhet som er sentraliserende og innebærer reduksjon av arbeidskraft. Ved å tenke strategisk rundt forhold som lokal tilpasning, finansiering og omsetning vil det være mulig å legge grunnlag for innovasjoner som kommer eksisterende aktører til gode.

For å vende tilbake til de forholdene som utløste satsinga på havbeite; fiskerne som i sin tid ble fratatt sine drivgarn har idag 10 år seinere foretatt andre livstilpasninger. Torskekrisa i samme periode ville uansett aldri kunne bli avhjulpet av noen yngelproduksjon som ble etablert først når bestanden brøt sammen. Nå er situasjonen den at ryktene går om nokså dramatiske endringer i produksjonsforholdene i Barentshavet tidlig i neste århundre, og det er en situasjon vi nå (fortsett) kan møte med gjennomtenkte strategier.

Siftelsen
Fiskerinæringens Opplæringscenter

FINOS

Bontelabo 2, 5003 BERGEN

800 m² kurscenter med arbeidshall, garderobes og klasserom.

Praktiske og teoretiske kurser.

Egenkontroll, kvalitetssikring, yrkeslære (§20-kurs) Akva, fiskeind., fiske/fangst, filetskjæring og andre kurs.

Eksamensrett for yrkeslærekurs.

Vi skreddersyr kursopplegget til ditt behov og holder kurset der du ønsker.

Kontakt oss på tlf. 55 32 44 90 eller fax 55 31 42 20. Spør etter Tor Sandtorv.

Bunkring på fiskefeltene

På vegne av High Sea Services kan vi tilby følgende produkter:

- Ifo 30 cSt
- Marine gassolje
- Smøreoljer
- Ferskvann
- Reservedeler
- Proviant

High Sea
Services

Leveranse kan finne sted i følgende områder:

• Barentshavet	• Shetlandsøyene
• Jan Mayen	• Lerwickroads
• Øst Grønland	• Falklandsøyene
• Irminger Sea	• Off Argentina
• Flemish Cap	• Off Uruguay
• Svalbard	• Off Brasil

Evt. levering andre steder i Nord og Sør Atlanteren etter nærmere avtale.

Forespørsler rettes til:

Scandinavian Bunkering as

Øvre Langgt. 61, 3110 Tønsberg
Tlf. 33 31 06 80, fax 33 31 08 60, tlx 70 248

Kurs / etterutdanning

Norges fiskerihøgskole
Ta kontakt for info/program!

EGENKONTROLL (2 dager)

Innføring og gjennomføring av kontrollverkets krav til egenkontroll i fiskeindustrien, fiskefartøy og oppdrettsbedrifter.
10. og 11. mars 1997 i Tromsø
Faglig ansvarlig: leder Roy Robertsen, Kvalitet i Nord AS

LABORATORIEKURS (2 dager)

– hygienetester og etablering av bedriftsinterne laboratorium
Tilrettelagt for personell i fiskeindustrien som er ansvarlig for hygienetester.
17. og 18. april 1997 i Tromsø
12. og 13. mai 1997 i Stavanger
Faglig ansvarlig: forsker Grete Lorentsen, Fiskeriforskning og Jan Thomas Rosnes, Norconserv.
Påmeldingsfrist 7. mars -97

KYSTSONEPLANLEGGING (4,5 dager)

Medvirkning i planprosessen, vern og bruk av kystsonen.
Tilrettelagt for ansatte i offentlig forvaltning, kystkommuner, organisasjoner, oppdrettsbedrifter og andre interesserte.
7.-11. April 1997 i Tromsø
Faglig ansvarlig: professor Abraham Hallenstvedt, NFH
En rekke forelesere fra utdanningsinst. og fiskeri-/naturforvaltningen
Påmeldingsfrist 10. mars -97

Arr: Norges fiskerihøgskole, Seksjon for etterutdanning
9037 Tromsø. Telefon 776-45564. Fax 776-46020

Avfallsbehandling og miljø

BJUGN INDUSTRIER A/S

7160 Bjugn.
Tlf: 72 52 85 40 – Fax: 72 52 80 58

AKVAPLAN-NIVA AS

Postboks 735 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 52 80 – Fax: 77 68 05 09

Avl- og stamfiskstasjoner

AKVA GEN A/S

Postboks 217 – 6601 Sunndalsøra
Tlf: 71 69 26 33 – Fax: 71 69 02 92

Bank og forsikring

CHRISTIANIA BANK OG KREDITKASSE

Forretningsområde Fiskeri
Postboks 124 – 6001 Ålesund
Tlf: 70 11 26 00 – Fax: 70 12 00 63

DEN NORSKE BANK

Fiskeriseksjonen
Lars Hillesgate 30 – 5020 Bergen
Tlf: 55 21 10 00 – 55 21 18 92 – Fax: 55 21 16 40

STATENS FISKARBANK

Hovedkontor:
Postboks 4100 Dreggen
5023 Bergen
Tlf: 55 31 18 70 – Fax: 55 32 16 18
Avd. Ålesund:
Postboks 618 – 6100 Ålesund
Tlf: 70 12 44 91 – Fax: 70 12 42 73
Avd. Bodø:
Postboks 63 – 8001 Bodø
Tlf: 75 52 83 06 – Fax: 75 52 61 99
Avd. Tromsø:
Postboks 423 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 15 87 – Fax: 77 65 70 85

Data

MARITECH SYSTEMS A/S

6533 Kårvåg
Tlf: 71 51 73 00 – Fax: 71 51 73 99
Kristiansund: Tlf: 71 58 43 00
Harstad: Tlf: 77 00 14 00
Bodø: Tlf: 75 50 95 85
Tromsø: Tlf: 77 67 26 30

Dieselmotorer og rep.veksted

ALPHA NORD AS

Postboks 2037 – 9002 Tromsø
Tlf: 77 68 80 86 – Fax: 77 68 81 04

NOGVA MOTORFABRIKK AS

6280 Søvik
Tlf: 70 21 24 00 – Fax: 70 21 26 66

Elektro – mekanisk

BRØDRENE LARSEN A/S

Damsgårdsgt. 131 – 5031 Laksevåg
Tlf: 55 34 40 80 – Fax: 55 34 40 28

AL NAVY

Vollsvn. 13 – 1324 Lysaker
Tlf: 67 12 53 03 – Fax: 67 12 53 53

Emballasje og fiskekasser

BRØDR. SUNDE A/S

Postboks 8115 – Spjelkavik
6022 Ålesund
Tlf: 70 14 29 00 – Fax: 70 14 34 10

DYNOPLAST – Dynamar

9350 Sjøvegan
Tlf: 77 17 27 70 – Fax: 77 17 27 80

NORPAPP INDUSTRI

Postboks 93 – 5260 Indre Arna
Tlf: 55 24 05 92 – Fax: 55 24 12 19

Fiskeforedling og eksport

HALLVARD LERØY A/S

Bontelabo 2 – 5003 Bergen
Tlf: 55 21 36 50 – Fax: 55 21 36 32

HYDRO SEAFOOD SALES AS

Bontelabo 2 – 5003 Bergen
Tlf: 55 54 72 00 – Fax: 55 32 41 41

NORWAY ROYAL SALMON A/S

Postboks 2608 – 7001 Trondheim
Tlf: 73 92 99 40 – Fax: 73 53 21 01

Fiskehelse

ALPHARMA

AQUATIC ANIMAL HEALTH DIVISION
Harbitzalleen 3 – 0275 Oslo.
Tlf: 22 52 90 75 – Fax: 22 52 90 80

INTERVET NORBIO

Thormøhlensgate 55 – 5008 Bergen
Tlf: 55 54 37 50 – Fax: 55 96 01 35

Fiskeutstyr

NOTHUSET A/S

Havnegaten 11
Postboks 216 – 8801 Sandnessjøen
Tlf: 75 04 06 16 – Fax: 75 04 10 49

MUSTAD & SØNN A.S

Postboks 41 – 2201 Gjøvik
Tlf: 61 13 77 00 – Fax: 61 13 79 52

Fôr

STORMØLLEN

Postboks 41 – 2801 Gjøvik
Tlf: 61 13 77 00 – Fax: 61 13 79 52

Foredlingsutstyr

BAADER

Postboks 143 – 1360 Nesbru
Tlf: 66 84 59 50 – Fax: 66 84 79 81

BRAMASKIN A/S

Postboks 143 – 1360 Nesbru
Tlf: 66 84 59 50 – Fax: 66 84 79 81

FI – MA TRADING A/S

6523 Frei
Tlf: 71 52 34 62 – Fax: 71 52 35 55

Føringssystemer

AKVA A/S

Postboks 271 – 4341 Bryne
Tlf: 51 48 52 00 – Fax: 51 48 54 01

Bunkring

SCANDINAVIAN BUNKERING AS

Øvre Langgt. 61, 3110 Tønsberg
Tlf: 33 31 06 80 – Fax: 33 31 08 60

Konsulenter

ADMINISTRASJON OG LEDELSE I

FISKERINÆRINGEN A.S. (ALF)
Kongensgt. 11 – 6002 Ålesund
Tlf: 70 13 03 30 – Fax: 70 13 03 40

AKVAPLAN-NIVA A/S

Postboks 735 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 52 80 – Fax: 77 68 05 09

Skole/utdanning

NORGES FISKERIHØGSKOLE

Universitetet i Tromsø – 9037 Tromsø
Tlf: 77 64 40 00 – Fax: 77 64 60 20

FINOS

Bontelabo 2 – 5003 Bergen
Tlf: 55 32 44 90 – Fax: 55 31 42 20

Merder og nøter

BØMLO CONSTRUCTION SERVICES A/S

Postboks 44 – 5440 Mosterhamn
Tlf: 53 42 63 02 – Fax: 53 42 65 08

NOTHUSET A/S

Havnegaten 11
Postboks 216 – 8801 Sandnessjøen
Tlf: 75 04 06 16 – Fax: 75 04 10 49

PROCEAN

Nordnesboder 3
Postboks 1722 – 5024 Bergen
Tlf: 55 32 70 10 – Fax: 55 32 70 22

Service – vedlikehold

MARITIM MONTAGE

Postboks 41 – 5035 Bergen-Sandviken
Tlf: 55 94 04 02 – Fax: 55 94 03 00

DØGNVAKT

Skipsverft og rep.verksted

AAS MEK. VERSTED A/S

6390 Vestnes
Tlf: 71 18 94 00 – Fax: 71 18 09 08

Tanker og kar

BIA MILJØ A/S

5328 Herdla
Tlf: 56 14 68 40 – Fax: 56 14 68 68

DYNOPLAST – Dynamar

9350 Sjøvegan
Tlf: 77 17 27 70 – Fax: 77 17 27 80

STRANDVIK PLAST A/S

5673 Strandvik
Tlf: 56 58 48 54 – Fax: 56 58 48 99

Transport

NOR-CARGO AIRFREIGHT AS

Postboks 65 – N-1324 Lysaker
Tlf: 67 53 17 20 – Fax: 67 53 34 80/67 53 39 73

Utstysrlev. oppdrett og fiskeri

SEILMAKER IVERSEN AS

Skuteviksboder 17 – 5035 Bergen-Sandviken
Tlf: 55 31 48 40 Fax: – 55 31 46 25

5110 – Frekhaug.

Tlf: 56 17 84 00 – Fax: 56 17 76 80

Vekt/veiesystemer

BERKEL SCANVEKT A/S

Lørenfare 1B – 0580 Oslo
Tlf: 22 63 11 66 – Fax: 22 63 11 26
Salgskont.: Narvik Tlf: 76 92 22 08
Ålesund, tlf: 70 14 93 90

MARITECH SYSTEMS A/S

6533 Kårvåg.
Tlf: 71 51 73 00 – Fax: 71 51 73 99
Kristiansund: Tlf: 71 58 43 00
Harstad: Tlf: 77 00 14 00
Bodø: Tlf: 75 50 95 85
Tromsø: Tlf: 77 67 26 30

Verneutstyr

CENTER-PLAST A/S

8056 Saltstraumen
Tlf: 75 58 70 10 – Fax: 75 58 70 00

Lån og løyve

Merkeregisteret

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyme, fartøys navn og registreringsnummer, samt hvilke fangstloyme som er tildelt.

Brukte fartøy

Reder	Fartøy/reg.nr.	Konsesjonstype
P/R Jærtrål ANS v/Asbjørn Sirevåg Sirevåg	«Diann» R-87-HA	Nordsjøtillatelse
A/S under stiftelse v/Maks Donald Karlsen Sørkjosen	«Skarsol» T-42-S	Torskekvote
A/S under stiftelse v/John Pettersen Meløy	«Mykenfjord» EX-ST-39-AA	Ervervstillatelse
Seira A/S Båtsfjord	«Seira» F-42-BD	Torskekvote
A/S under stiftelse Skudeneshavn	«Haastein» R-737-K	Nordsjøtrål- og loddetråltillatelse
K/S Hauge og Hauge v/Viktor Hauge Gursken	«Karl Vadøy» M-444-HØ	Torskekvote
A/S Lyngholm Stadlandet	«Frøyanes Junior» SF-15-S	Torskekvote
Sklinnabanken A/S v/Jan Erik Johnsen Toftsundet	«Sklinnabanken» N-10-BR	Tråltillatelse
A/S under stiftelse v/Odd Sivertsen Kleppstad	«Frøystein» N-40-V	Torskekvote
Selskap under stiftelse Makkaur A/S v/Finnmark Maritime Management Båtsfjord	«Leirvik» F-110-L	Reke-trål- og Torske-tråltillatelse
Alf Corn Hansen Eidkjosen	«Signe» T-162-T	Ervervstillatelse
A/S under stiftelse v/John Ole Hansen Kristiansund N	«Røgnen» F-50-BD	Torskekvote
Måløysund A/S Deknepollen	«Måløysund» SF-6-V	Torskekvote
Kato Solhaug Tana	«Jamo Junior» T-1-S	Torskekvote
Eldfisk I K/S under stiftelse Måløy	«Fjellmøy» SF-19-V	Torskekvote
K/S Racon v/Harald Nodenes Søgne	«Racon» VA-65-S	Nordsjøtillatelse og loddetråltillatelse
Havskjer A/S Ålesund	«Karl Vadøy» M-444-HØ	Torskekvote
John og Egil Hansen P/R DA Svolvær	«Jærtrål» R-87-HA	Torskekvote
Stålholm A/S under stiftelse v/Per Arne Hoddevik Stadlandet	«Bergholm» SF-20-S	Torskekvote
Eldborg A/S Ålesund	«Eldliner» M-7-A	Torskekvote

Lån og løyve

FG
**NR. 2
1997**

Merkeregisteret

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyme, fartøyet navn og registreringsnummer, samt hvilke fangstloyme som er tildelt.

Brukte fartøy

<i>Reder</i>	<i>Fartøy/reg.nr.</i>	<i>Konsesjonstype</i>
A/S under stiftelse v/Åsmund Nordgård Tromsø	«Meredian II» T-52-S	Reketråltillatelse- og torskekvote
Gunnar Langva A/S Ålesund	«Lafjell» M-78-A	Ringnot- og kolmuletråltillatelse
Selskap under dannelse Bleiksøy A/S Gamvik	«Bleiksøy» N-260-A	Torskekvote
A/S under stiftelse v/Ørnulf Jensen Oldervik	«Dan Sondre» T-218-L	Torskekvote
Jakob Bastesen Kvalsund	«Uløyfisk» Y-84-N	Ervervstillatelse
Dagfinn Kullvik Stathelle	«Fiskebøen» EX-T-21-N	Ervervstillatelse
Atlantic Prawn A/S Tromsdalen	«Rossvik» T-33-t	Reketråltillatelse
Selskap under stiftelse v/Reidar Nilsen Hasvik	«Jentoft Senior» F-23-HV	Tråltillatelse
Terje Hansen His	«Nøkkerosa» Ø-199-H	Nordsjøtillatelse
Ytterstad Fiskeriselskap K/S Lødingen	«Sørbøen» N-35-ME	Torskestråltillatelse
Aleks Karlsen Brasøy	«Knut Aleks» N-84-HR	Torskestrål, loddetrål og vassildtråltillatelse

Nybygg

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyme, eventuelt fartøyet navn og nummer, samt hvilke(t) fangstloyme som er gitt.

<i>Reder</i>	<i>Fartøy/reg.nr.</i>	<i>Konsesjonstype</i>
John E. Ditlefsen Brønnøysund	«Jon Inge» N-2-BR	Torskekvote
Nordkappbanken Havfiske A/S Honningsvåg	«Nordkappbanken» F-232-NK	Torskekvote
Nordkynfisk A/S Båtsfjord	«Løvang» F-68-BD	Torskekvote
P/R Fiskenes ANS Fiskerstrand	«Fiskenes» M-7-SA	Torskekvote

Trål

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ovennevnte konsesjonstype og hvilke fiskearter den omfatter.

<i>Reder</i>	<i>Fartøy/reg.nr.</i>	<i>Konsesjonstype</i>
Kinnarodden A/S Båtsfjord	«Mot Senior» F-53-BD	Torskestråltillatelse
Nordfangst A/S Gibostad	«Remifisk» T-68-LK	Loddetråltillatelse
A/S Lønning Junior Bømlo	«Lønnøy» H-38-B	Loddetråltillatelse

Lån og løyve

Trål

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ovennevnte konsesjonstype og hvilke fiskearter den omfatter.

<i>Reder</i>	<i>Fartøy/reg.nr</i>	<i>Konsesjonstype</i>
Rolf Arne Edøy Sommarøy	«Sommarøyværing» T-100-T	Loddestråltillatelse
Vidjenes A/S Båtsfjord	«Vidjenes» F-102-BD	Loddestråltillatelse
Odd Olsen Rederi v/Svanhild Johanne Olsen Tjørvåg	«Svanodd» M-26-HØ	Loddestråltillatelse
Hardhaus AS Bekkjarvik	«Hardhaus» H-160-AV	Loddestråltillatelse
Kinnarodden A/S Båtsfjord	«Mot Senior» F-53-BD	Rekestråltillatelse
Vikafisk A/S v/Ingvar Jensen Silsand	«Cape Lance» T-28-LK	Rekestråltillatelse
A/S Lønning Junior Bømlø	«Lønnøy» H-38-B	Nordsjøstråltillatelse
Odd Olsen Rederi v/Svanhild Johanne Olsen Tjørvåg	«Svanodd» M-26-HØ	Nordsjøstråltillatelse
Naley AS v/Bjørn Inge Gustavsen Åkrehamn	«Naley» R-408-K	Nordsjøstråltillatelse
Hardhaus A/S Bekkjarvik	«Hardhaus» H-160-AV	Kolmulestråltillatelse

Overføring av konsesjon for oppdrett av matfisk av laks og ørret

<i>Eier</i>	<i>Tidligere eier</i>	<i>Reg.nr.</i>
Frøya Osen A/S Bessaker	Flatanger Fiskeoppdrett A/S	NT/f. 13
Frøya Osen A/S Bessaker	Flatanger Fiskeoppdrett A/S	NT/f. 21
Frøya Osen A/S Bessaker	Osen Havbruk A/S	ST/o. 6
Frøya Osen A/S Bessaker	Møllergård Fiskeri A/S	ST/b. 1
Frøya Osen A/S Bessaker	Tautra Seafarm A/S	NT/fa. 2
Frøya Osen Bessaker	Flatanger Fiskeoppdrett A/S	NT/f. 7
Frøya Osen A/S Bessaker	Flatanger Fiskeoppdrett A/S	NT/f. 1
Frøya Osen A/S Bessaker	Simo-Laks A/S	ST/b. 2
Frøya Osen A/S Bessaker	Lyngsnes Fiskeoppdrett A/S	NT/f. 8
Frøya Osen A/S Bessaker	Sør-Namsen Fiskeoppdrett A/S	NT/f. 12
Frøya Osen A/S Bessaker	Sør-Namsen Fiskeoppdrett A/S	NT/ f. 5
Frøya Osen A/S Bessaker	Fosnes Fisk A/S	NT/fs. 3
Frøya Osen A/S Bessaker	Fosnes Fisk A/S	NT/fs. 1
Frøya Osen A/S Bessaker	Fosnes Fisk A/S	NT/fs. 7

Lån og løyve

FG

 NR. 2
1997

Trål

Overføring av konsesjon for oppdrett av matfisk av laks og ørret

Eier	Tidligere eier	Reg.nr.
Frøya Osen A/S Bessaker	Fosnes Fisk A/S	NT/fs. 5
Frøya Osen A/S Bessaker	Fosnes Fisk A/S	NT/fs. 4
SL-Fjord Gruppen A/S Leirfjord	Dønna Laks A/S	N/da. 4
SL-Fjord Gruppen A/S Leirfjord	Åsvær Laks A/S	N/da. 24
Frøya Osen A/S Bessaker	Simo Havlaks A/S	ST/b. 3
Astor A/S Hestvika	Oddmund Strand Fiskeoppdrett	ST/h. 45
Isqueen A/S Gravdal	Geir Svendsen	N/vv. 3
Asle Rikstad A/S Bergen	Roald Sture Fiskeoppdrett A/S	H/r. 3
Eidsfjord Sjøfarm A/S Sortland	Bølaks A/S	N/so. 10
Astor A/S Hestvika	Stjernefisker A/S	ST/h. 2
Vestloftlaks A/S Reine	Johs. Gylseth	N/ms. 2
Arnøy Laks Uløy A/S Lauksletta	Arnøy Laks A/S	T/s. 7

«Organisasjoner i fiskerinæringen 1997»

12. Utgave av «Organisasjoner i fiskerinæringen» foreligger nå. Boken som er utgitt av Norsk Fiskerinæring A/S er et nyttig og velbrukt hjelpemiddel for bransjens utøvere og andre som har en viss tilknytning til fiskeri-Norge. Årboken gir en fullstendig oversikt over samtlige organisasjoner i næringen. Fiskerinæringens Telefonkatalog er oppdatert, det samme er leverandørregisteret, listen over mat- og settefiskanlegg, og katalogen med fiskebåtredere med båter over 25 bрт.

Årboken inneholder adresser, telefaksnumre til over 3000 bedrifter innen norsk fiskeindustri, fiskeflåte, fiskeoppdrett og leverandørindustri.

PML

Lån og løyve

Merkeregisteret

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyme, fartøyets navn og registreringsnummer, samt hvilke fangstloyme som er tildelt.

Brukte fartøy

Reder	Fartøy/reg.nr.	Konsesjonstype
A/S under stiftelse v/Michael Lockert Myre	«Laurits Olsen» N-177-Ø	Torskekvote
Ottar Heimly Myre	«Laurits Olsen» N-177-Ø	Torskekvote
Partrederiet Bernt Berntsen v/Bernt Berntsen Husøy i Senja	«Odd Erik» N-9-H	Reketrållatelse
Selskap under stiftelse v/Finn Nilsen Svolvær	«Nyheimbuen» N-620-V	Torskekvote
Molva A/S v/Narve Engeset Vatne	«Harhaug» M-20-H	Torskekvote
A/S Andenes Havfiskeselskap Andenes	«Bleiksøy» N-260-A	Torskekvote
Lindesnes Fisk A/S v/August Fjeldskår Spangereid	«Bunty» VA-1-LS	Ervervstillatelse
A/S Gema under stiftelse v/Jonny Lokøy Knarrevik	«Hargo» H-17-AV	Kystnotfisket
Jan Gunnar Johansen Gryllefjord	«Geir Roger» T-143-TK	Torskekvote og kystnotfiske
Bernt Berntsen Husøy i Senja	«Odd Erik» N-9-H	Reketrållatelse
Helge Moen Bud	«Rindøybuen» M-27-AK	Torskekvote
A/S Nordsjøtrål under stiftelse v/Kåre Dahl Vedavågen	«Nordsjøtrål» R-230-K	Nordsjø- og loddetrållatelse
Trio ANS P/R v/Roger Remøy Leinøy	«Hauge senior» M-2-S	Torskekvote
Per-Roger Vikten Gravdal	«Nordsandværing» N-50-Ø	Torskekvote
A/S under stiftelse v/Håvard Nilsen Myre	«Laurits Olsen» N-177-Ø	Torskekvote
Havbøen K/S under stiftelse Andenes	«Åserøybuen» N-191-A	Torskekvote
Ivar Johansen Finnsnes	«Stenbakken» T-90-T	Loddetrål- og reketrållatelse
Nordkappfisk AS Honningsvåg	«Nyhorizont» T-34-T	Reketrållatelse
Mehamn Havsnurrevad A/S under stiftelse Mehamn	«Arnold Berg» T-194-BG	Torskekvote
Erik Odd A/S Husøy i Senja	«Odd Erik» T-36-LK	Reketrållatelse

Lån og løyve

 NR. 2
1997

Merkeregisteret

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyme, fartøyets navn og registreringsnummer, samt hvilke fangstloyme som er tildelt.

Brukte fartøy

<i>Reder</i>	<i>Fartøy/reg.nr.</i>	<i>Konsesjonstype</i>
A/S under stiftelse v/Gunnar Stokke Ulsteinvik	«Stokke Senior» M-12-U	Torskekvote

Nybygg

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ervervsloyme, eventuelt fartøyets navn og nummer, samt hvilke(t) fangstloyme som er gitt.

<i>Reder</i>	<i>Navn/Reg.nr.</i>	<i>Konsesjonstype</i>
A/S under stiftelse v/Geir Vilnes Altøy		Kystnotfiske
Kamaro A/S Måløy		Torskekvote
Molva A/S v/Narve Engeset Vatne		Torskekvote
Knut og Arvid Arild Alta		Torskekvote
Ole Oskar A/S Svolvær		Torskekvote og loddetråttillatelse
Johnny Pettersen Varangerbotn		Torskekvote
P/R Kolbjørn ANS Kolbeinsvik		Nordsjøtrål- og loddetråttillatelse, ringnotfiske, torskekvote
A/S under stiftelse v/Arild Sekkingstad Honningsvåg		Torskekvote
A/S Fiskholmen Alversund		Torskekvote

Trål

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ovennevnte konsesjonstype og hvilke fiskearter den omfatter.

<i>Reder</i>	<i>Fartøy/reg.nr.</i>	<i>Konsesjonstype</i>
Gunnar Langva A/S Ålesund	«Lafjell» M-78-A	Kolmuletråttillatelse
Styrk K/S Kolgrov	«Karmøytrål» SF-99-SU	Nordsjøtråttillatelse
Grimsholm A/S Tromsø	«Grimsholm» T-7-T	Kolmuletråttillatelse, loddetråttillatelse
Brødrene Sætremyr ANS Deknepollen	«Ole Sætremyr» SF-100-V	Torsketråttillatelse
Partrederiet Eid Jakobsen ANS Hidasund	«Pirion» VA-140-F	Nordsjøtråttillatelse
KS Racon v/Harald Nodenes Søgne	«Racon» VA-65-S	Loddetråttillatelse, nordsjøtråttillatelse

Lån og løyve

Trål

Det opplyses nedenfor hvem som har fått ovennevnte konsesjonstype og hvilke fiskearter den omfatter.

Reder	Fartøy/reg.nr	Konsesjonstype
Andenes Havfiskeselskap A/S Andenes	«Andenesfisk I» N-80-A	Torsketrållatelse
Brødrene Sætremyr ANS Deknepollen	«Ole Sætremyr» SF-10-V	Torsketrållatelse
Kvitnakken A/S Kjøllefjord	«Kvitnakken» F-6-LB	Loddestrållatelse
Ståle Johannessen Båtsfjord	«Røgnes» F-50-BD	Loddestrållatelse

Overføring av konsesjon for oppdrett av matfisk av laks og ørret

Eier	Tidligere eier	Reg.nr.
Erfjord Laks A/S Erfjord	Suldalslaks A/S	R/sd. 2
Kvernsmolt A/S Storebø	Drønen Laks A/S	H/av. 3 H/av. 9
Frøya Edelfisk A/S Dyrvik	Bogøyfisk A/S	ST/f. 32
Damfisk A/S Kolvereid	Damfisk settefisk	NT/nr. 41
Fitjar Fiskeindustri Driftsselskapet A/S Bekkjarvik	Stokksund Laks A/S	H/b. 23
Fitjar Fiskeindustri Driftsselskapet A/S Bekkjarvik	Branda Fisk A/S	H/fj. 1

Overføring av konsesjon for oppdrett av matfisk av kveite

Eier	Tidligere eier	Reg.nr.
Hellesund Kveiteoppdrett A/S Tjeldstø	Hellesund Fisk ANS	H/øn. 28

Overføring av konsesjon for klekkeri- og settefiskproduksjon

Eier	Tidligere eier	Reg.nr.
Damfisk A/S Kolvereid	Damfisk settefisk A/S	NT/nr. 39
Ranfjord Fiskeprodukter A/S Mo	Fjellfisk v/Bjørnar Bergh	N/ra. 7

Importert

Det opplyses nedenfor hvem som har fått forhåndstilsagn om erversløyve, fartøyet navn og registreringsnummer, samt hvilke(t) fangstløyve(r) som er gitt.

Reder	Fartøy/reg.nr.	Konsesjonstype
Nordberg A/S Molde	«Eldborg»	Torskekvote
A/S under stiftelse v/Erling Viken Roan	«Onkel Sam»	Kystnotfiske
Nordbas A/S Hammerfest	«Martina»	Ringnot-, seinot-, snurrevadtillatelse og torskekvote

Lån og løyve

 NR. 2
1997

Importert

Det opplyses nedenfor hvem som har fått forhåndstilsagn om ervervsloyme, fartøyet navn og registreringsnummer, samt hvilke(t) fangstloyme(r) som er gitt.

Tillatelser innen fiskeoppdrett i september måned gitt av Fiskerisjefen i Møre og Romsdal.

1)
M/AV 0009
HENDEN FISKEOPPDRETT AS, KÅRVÅG

Mellombels overføring av løyve på lokalitet «Tøvika» fra M/AV 0001, Einar Rangøy A/S, samt endring av forkvote.

Tillatelser innen fiskeoppdrett i oktober måned gitt av Fiskerisjefen i Møre og Romsdal.

1)
M/AE 0310
GEIR FRODE LANGELO, TRONDHEIM

Lokalitet: Kalvelandsvågen, Aura kommune
Kartref.: 32v 1421-4 MR 776 218

Lokalitet: Rostollvågen, Tustna kommune
Kartref.: 32v 1421-4 MR 698 196
Type: Mellombels løyve for prøvedyrking av kamskjell.

2)
M/H 0018
OCEAN STAR AS, HARAMSØY

Lokalitet: Austnes, haram kommune
Kartref.: 32v 1220-3 LQ 598 493
Type: Løyve til å etablere anlegg på ny lokalitet.

3)
M/SØ 0001 OG M/SØ 0004
DELFA SEAFARM AS, ÅLESUND

Lokalitet: Harnesflua, Sandøy kommune
Kartref.: 32v 1220-4 LQ 725 636

Lokalitet: Sandholmane, Sandøy kommune
Kartref.: 32v 1220-4 LQ 809 652

Lokalitet: Håværet, Sandøy kommune
Kartref.: 32v 1220-4 LQ 757 678

Lokalitet: Sandøy, Sandøy kommune
Kartref.: 32v 1220-4 LQ 765 679
Type: Løyve til å etablere anlegg på nye lokaliteter.

Tillatelser innen fiskeoppdrett i november måned gitt av Fiskersjefen i Møre og Romsdal.

1)
M/SØ 0009
AQUA BIOLOGI AS, HARØY

Lokalitet: Myklebust, Sandøy kommune
Kartref.: 32v 1220-3 LQ 702 579
Type: Mellombels løyve for oppdrett av leppefisk.

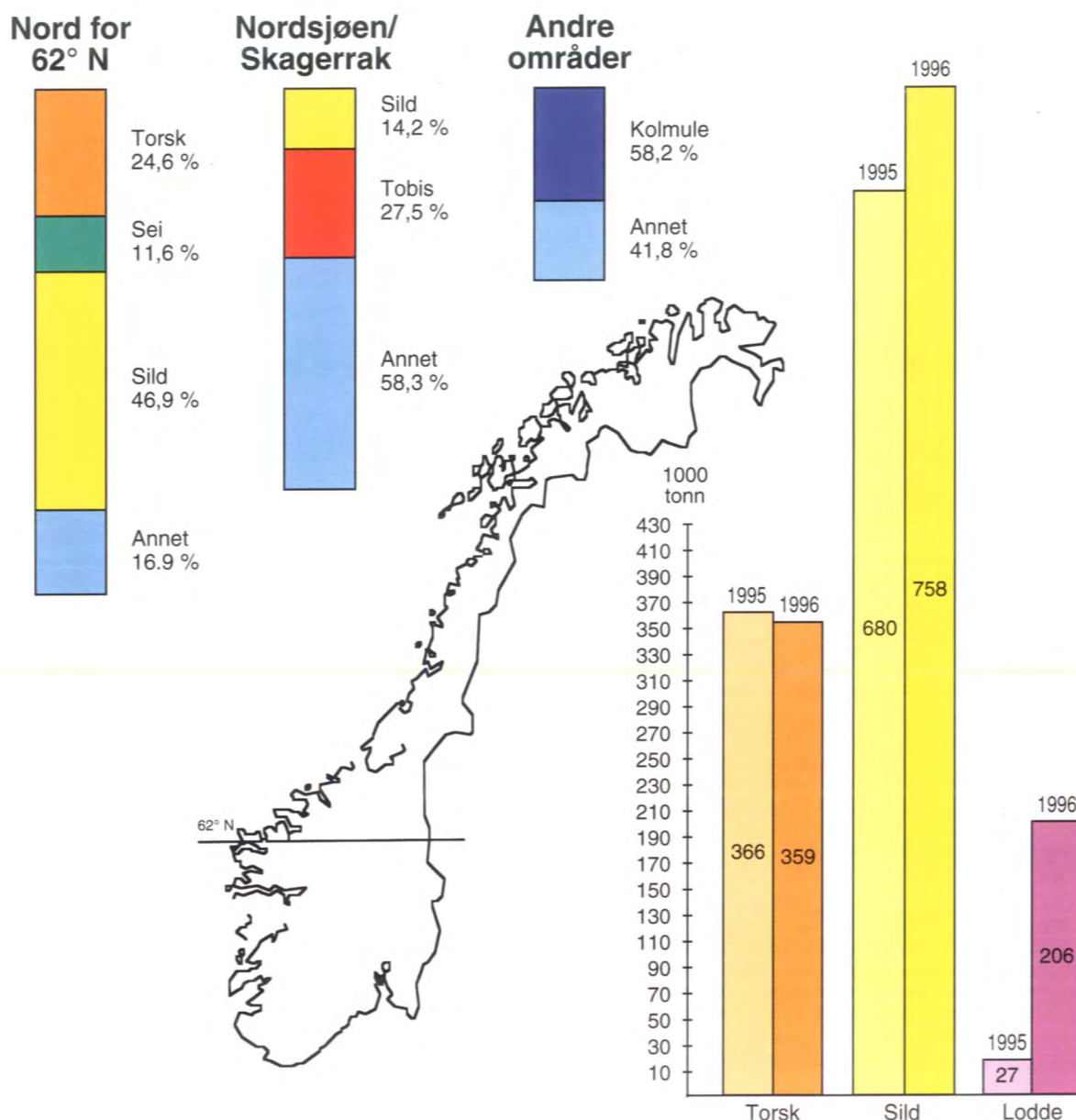
2)
M/FI 0006
A. SANDVIK & SØNN AS, FREI

Lokalitet: Keipen, Frei kommune
Kartref.:
Type: Utstedt løyve for endring av driftsplan.

3)
M/FI 0002
BRATTØYFISK AS FREI

Lokalitet: Keipen, Frei kommune
Kartref.:
Type: Utstedt løyve for endring av driftsplan.

Foreløpig oversikt over ilandført kvantum pr. desember 1996

Tabell 1

Alle tall i rund vekt

	desember 1996				Til og med desember 1996	
	Alle områder	Nord for 62°	Nordsjøen/Skagerrak	Andre områder ¹⁾	t.o.m. desember 1996	t.o.m. desember 1996
Torsk	41 520	350 600	7 200	1 200	359 000	366 000
Hyse	13 570	94 500	2 500	100	97 100	80 200
Sei	5 200	166 000	55 400	600	222 000	218 900
Uer	1 170	20 700	370	7 230	28 300	22 400
Brosme	600	12 600	3 030	3 870	19 500	18 700
Lange/blålange	130	6 800	6 910	5 790	19 500	19 100
Blåkveite	1 400	11 200	1 930	3 570	16 700	14 100
Vassild	30	6 550	250	—	6 800	6 420
Pigghå	120	1 850	890	—	2 740	3 940
Lodde	—	—	—	206 000	206 000	27 740
Sild.....	55 300	668 500	83 200	6 300	758 000	686 600
Brisling	100	1 350	57 750	—	59 100	41 000
Makrell	—	47 400	89 100	—	136 500	202 100
Kolmule.....	300	—	17 500	338 600	356 100	261 400
Øyepål	600	12 900	90 100	—	103 000	118 100
Tobis	0	—	160 700	—	160 700	263 500
Reker	5 015	24 620	8 060	8 060	41 100	39 100
		1 425 570	584 890	581 320		

¹⁾ Inkluderer fangster tatt ved Jan Mayen, Island, Færøyane, Vest av Skottland, Øst-Grønland og NAFO.

En veg

«Eneste farbare veg mot lønnsomt fiske er sammen-
slåing av kvoter. Regulering-
ene i fiskeriene hindrer flek-
sibilitet. Fiskekvotene er for-
delt på for mange båter, og
det fører til at inntektene må
fordeles på for mange».

*Bjarni Sigurdsson, avd.
leder i Sparebanken Nord-
Norge (Nordlys)*

Grunngitt spørsmål

«Det er vanskelig å tenke seg
noe scenario i dag som inne-
bærer en russisk invasjon av
Norge. Derimot er det grunn
til å spørre om vår nabo har
militære ambisjoner på sjøen
– det er trolig der kampen om
ressursene olje, gass og fisk
vil bli ført i framtida».

Reidun L.T. Nilsen (Nordlys)

Fabelaktig

«Etter studiene («syv års biomedisinsk hjernevask») begyn-
te han som turnuskandidat på Værøy og Røst. Det ble en
opplevelse som satte spor. – Det var en fabelaktig medi-
sinsk folkeskole. Der lærte jeg respekt for vanlige folk og
mistet ærbødigheten for fagfolk».

Professor Per Fugelli (Forskning)

Veggen

«Vi stirrer i veggen og spør oss hvor søkerne er. Dersom
fiskerutdanningen ikke trekker til seg 16-åringene, så finnes
det snart ingen å rekruttere».

*Rektor Åge Birger Hofseth, Giske videregående skole
(Sunnmørsposten)*

Spør meg

«En 16-åring er ikke i stand til å blinke ut sitt yrke i den alde-
ren. Jeg kan da heller ikke se behovet for en skreddersydd
utdanningsvei for fiskere. Hadde det vært opp til meg, had-
de den ikke eksistert».

*Fiskerisjef i Møre og Romsdal, Knut Sjøstad (Sunnmørs-
posten)*

Helt alminnelig

«På ettermiddagen blir det folkemøte, der helt alminnelige
vesterålinger og fremmedfiskere får møte ministeren. - Fol-
kemøter er blitt en alminnelig arbeidsform for den nye fiske-
riministeren».

*Underdirektør Halvard P. Johansen, Fiskeridepartementet
(Vesterålen)*

Dessverre

«Etter mine år på Stortinget, må jeg dessverre bare konsta-
tere at kunnskapene om våre fiskerier er sterkt begrensede
blant de folkevalgte».

Tidligere Stortingsrepresentant Finn Knutsen (Lofotposten)

Unnskyld meg

«Retten får unnskyld meg. Men da jeg så at snurrevadfol-
kene hadde pløyd over garnblåsen min, ropte jeg i sinne:
Dokker må hute dokker tell hælvetel!»

*Garnfisker Randulf Johnsen, Ibestad i Lofoten herredsrett
(Lofotposten)*

Christian Krohgs reise i Lofoten i 1996

(Hentet fra Lofotposten)

Er De gal ?

«– Men Kabelvåg er jo
meget større enn Svolvær ?
Er det ikke en hel by ?

– Er De gal ? sa min venn
strengt. – Man må ikke si
slikt i Svolvær. Kabelvåg er
nok hovedstaden i Lofoten.
Men den har ikke noen kai.
Ja, ikke en gang en havn.
Men det har Svolvær, en
utmerket havn. Og denne

mangel med Kabelvåg skal De heller ikke berøre når De kommer dit».

Anslag

«Vi stod ved vinduet og så på det praktfulle panorama av
hele Lofotveggen og Innlandet rundt om og på innseilingen,
hvor nu den ene etter den annen kom glidende innover,
noen meget hurtig, andre langsomt.

– Der er forresten en som har fått noe, sa han – la meg se –
en 350 fisk !

– Hvordan kan De se det på denne avstand ?

– Jeg ser det på hvor dypt båten ligger, hvor flatt årene stry-
ker hen over vannflaten og på hvor hurtig de ror.

– Ja, sådann fisk kan vel være temmelig tung?

– Det kan den vel, men det er netopp når de har fått noe, at
de ror fort. Når de ingenting har, når det er «svart», som det
heter, da går det tungt og bedrøvelig».

I grunnen

«Nasjonalkarakterens forskjellighet slår en også straks. Det
er her den bunner den meget omtalte mangel på disiplin,
som i grunnen bare består i en stor uavhengighetsfølelse
og frihet for snoberi».

Kabelvåg

«Av det, som under den standende kappestrid mellom Svol-
vær og Kabelvåg, kan fremheves til Kabelvågs fordel, skal
her spesielt nevnes:

1. Kabelvåg har gater
2. Kabelvåg har butikker med speilglasruter
3. Kabelvåg har sypike
4. Kabelvåg har en spaservei

Sammenvekla

«Æ skal seie dokker. Der-er-ingen-ting-så-sammenvekla-
på-jorden-som-sild-og-fisk-og-faul».

Fisker Figenbaum, Svolvær

JRC JLN - 627 Strømlogg

125 kHz svinger.
4 separate svinger-elementer
1kW sendereffekt pr. element.
Rekkevidde til bunn på 400m
Strømretning og hastighet på
3 fritt valgte dybdesjikt ned til
100 meter.
Innebygget 4-stråle ekkolodd.

MaxSea - ProFishing

Kan tilkobles GPS og
3 andre innganger
• Utgang for autopilot
• Leser både raster og vektorkart
• 15" - 21" høyoppløslig skjerm
• Stor minnekapasitet
• Enkel i bruk
• CD og floppy stasjon
• Tastatur og rulleball følger med

JRC JFS 80 Sonar

55 kHz - 3kW sendereffekt
320 svingerelementer sikrer
god billedoppløsning.
Mengdekalkulasjon
Størrelsesfordeling
Automatisk følgning av ekko.
Elektronisk styrt og
stabilisert bunnutstyr.

PROPILOT 725 Pilot for fiskefartøyer

Passer fartøyer opp til 70 fot. 2 forskjellige arbeidsmodus.
2 innganger for navigator/kartplotter. Kursavviksalarm.
Kan tilkobles styre-stikke og ekstra kontrollenhet. Kan
leveres med digitalt gyrokompass eller tilkobles gyro-
kompass.

PHILIPS GPS Navigator

MK 10
GPS eller
DGPS
6- ELLER
12-kanals
2000 veipunkt,
100 ruter
3-D Panorama
display
Topp kvalitet

TPR 7000-SERIEN KORTBØLGE RADIO

- 250 watt
- Innebygget ARQ radiotelex (ekstra)
- Simplex / semiduplex operasjon
- 3-delt design
- Inntil 5 betjeningsenheter med mulighet for intercom
- Tilpasset GMDSS og DSC

Ta kontakt med nærmeste forhandler for tilbud:

Argon AS
Skippergt. 11 7002 Trondheim
Telf.: 73 52 95 33.
Ballstad Radioservice AS
Hatvknv. 2 8373 Ballstad
Telf.: 76 05 44 00
Arne Bjørnvold
Toroff Kveidulvsongt. 39
8800 Sandnessjøen
Tlf.: 75 04 02 18
Brommeland Elektronikk AS
Strandgt. 207 5500 Haugesund
Telf.: 52 71 14 55
AS Elektrisk
Tangen 7 A, 4602 Kristiansand
Telf.: 38 02 55 34

Carl Walter Eriksen A/S
Strandgt. 19, 4950 Risør
Telf.: 37 15 06 80
J. M. Hansen A/S
Skippergt. 17 B, 9000 Tromsø
Telf.: 77 66 55 00
Harstad Elektronikk A/S
Margrethe Jørgensens vei 3, 9400
Harstad Telf.: 77 06 40 50
Johnsen & Co. a/s
8470 Bø i Vesterålen
Telf.: 76 13 54 60
Johnsen & Co. a/s
8450 Stokmarknes
Telf.: 76 15 12 11

Landor Larsen Elektronikk A/S
Skansekaiaen, 4004 Stavanger
Telf.: 51 89 44 44
Måley Radioforretning A/S
Gate 1, 6700 Måley
Telf.: 57 85 12 88
Navy Bergen a/s
Holbergskaien, 5004 Bergen
Telf.: 55 30 76 90
Alfred Nesset a/s
Nedre Strandgt. 31, 6004 Ålesund
Telf.: 70 12 43 90
Oddstøl Elektronikk a/s
Hollendergt. 7, 6500 Kristiansund
Telf.: 71 56 69 30

A/S Radioservice
Hildberggt. 27, 9990 Båtsfjord
Telf.: 78 98 31 68
A/S Ramek
Sjøgalen 29, 8001 Bode
Telf.: 75 52 40 25
A/S Skipselctronikk
Sjømannsgt. 5, 8300 Svolvær
Telf.: 76 07 17 55
Sigurd Solberg a/s
Strandgt. 38/40, 6900 Florø
Telf.: 57 74 13 77
TEL-RAD
Gunnar Nielsensgt. 1
1612 Fredrikstad
Telf.: 69 31 56 16

Telrad Electronic a/s
Strandgt. 16, 9600 Hammerfest
Telf.: 78 42 95 00
Arne Wahl-Olsen AS
Strandgt. 19, 7900 Rørvik
Telf.: 74 39 00 71

Hovedkontor:
A/L Navy
Vollsvn. 13, 1324 Lysaker
Telf.: 67 12 53 03